ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA" ("LIBERTY")
THE RUTHENIAN WEEKLY
published every Thursday by
The Little Russian Nat'l Union
of America
at
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Subscription:
per year...... $2.00 } To Europe:
half year...... 1.00 } per year...... $2.50
single copy... .05 } half year..... 1.25

СВОБОДА

ЗАЛОЖ. 1893 РОКУ.
"СВОБОДА" ("LIBERTY")
виходить кождого четверга
видає
„РУСКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
в Америцї
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Передплата:
на рік......... $2.00 } До Европи:
на пів року 1.00 } на рік $2.50
поод. число .05 } на пів року 1.25

УРЯДОВИЙ ОРГАН Р. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ "SVOBODA" OFFICIAL ORGAN OF THE L. R. NAT'L UNION OF AMERICA

РІК XXI. Джерзи Сіти, Н. Дж., четвер, 9-го жовтня 1913. Ч. 41. VOL. XXI. Jersey City, N. J., Thursday, October 9, 1913. N. 41.

ПРОТОКОЛ

З РІЧНОГО ЗАСІДАНЯ ГОЛ. УРЯДУ РУСКОГО НАР. СОЮЗА В АМЕРИЦІ

відбувшого ся на днях 9, 10, 11 і 12 вересня 1913 р. в місті Buffalo, N. Y.

(Дальше).

211. Стейпелтон, Н. Й. Бр. сьв. Мих.
212. Клївленд. О. Бр. сьв. Арх. Мих.
213. Байон, Н. Дж. Бр. сьв. Арх. Мих.
214. Шікаґо, Ілл. Бр. сьв. Василія.
215. Ню Йорк, Н. Й. Тов. „Поміч".
216. Гейзелтон, Па. Сестр. Покр. Пр. Богородиці.
217. Рочестер, Н. Й. Бр. сьв. Йосафата.
218. Юнґставн, О. Тов. „Сокіл".
219. Бейкертон, Па. Бр. сьв. Пет. і Пав.
220. Шікаґо, Ілл. Бр. сьв. Петра і Павла.
221. Шікаґо. Ілл. Бр. сьв. Стефана.
222. Маганой Сіти, Па. Бр. сьв. О. Ник.
223. Порт Бовклей, Па. Бр. сьв. Ів. Хр.
224. Белл Валей. О. Бр. сьв. О. Николая.
225. Деслодж, Мо. Бр. сьв. О. Николая.
226. Гемонд, Інд. Бр. сьв. Івана Хр.
227. Деррі, Па. Бр. сьв. Івана Хрест.
228. Ст. Клер, Па. Сестр. сьв. Анни.
229. Скрентон, Па. Бр. сьв. Василія.
230. Юнґставн. О. Бр. сьв. Івана Хрест.
231. Ешлей, Па. Бр. сьв. Арх. Михаїла.
232. Ню Александрія, Па. Тов. „Запорожська Січ".
233. Ню Йорк, Н. Й. Тов. ім. Богородчани.
234. Елізабетпорт. Н. Дж. Тов. „Запорожська Січ".
235. Росфорд, О. Бр. сьв. Михаїла.
236. Ембрідж. Па. Сестр Неп. Зач. Пр. Діви Марії.
237. Честер, Па. Бр. Сош. сьв. Духа.
238. Віндсор Лакс, Конн. Бр. сьв. Васил.
239. Філядельфія, Па. Бр. сьв. Георгія.
240. Шікаґо. Ілл. Сестр. сьв. Ольги.
241. Нюарк, Н. Дж. Сестр. сьв. Ольги.
242. Гавторн. Ілл. Бр. сьв. Михаїла.
243. Вест Пулман, Ілл. Бр. сьв. Мих.
244. Белфонт, Па. Бр. сьв. Івана Хр.
245. Трентон, Н. Дж. Бр. сьв. Петра і Павла.
246. Кромптон, Р. Ай. Бр. сьв. Стефана.
247. Вілмінґтон, Дел. Бр. сьв. Івана Хрестителя.
248. Котевіл, Па. Бр. Сош. сьв. Духа.
249. Нантікок, Па. Бр. сьв. О. Николая.
250. Пітсбурґ, Па. Бр. сьв. Георгія.
251. Клївленд, О. Тов. „Зап. Січ".
252. Норттемптон, Па. Сестр. Н. Зач. Пр. Д. Марії.
253. Лопез, Па. Бр. сьв. Петра і Павла.
254. Ню Брітен, Конн. Бр. сьв. Петра і Павла.
255. Вест Нютон, Па. Бр. сьв. О. Николая.
256. Ронко, Па. Бр. сьв. О. Николая.
257. Спрінґ Валей. Н. Й. Тов. „Українська Просьвіта".
258. Пітсбурґ, Па. Бр. Покр. Пр. Бог.
259. Шікаґо, Ілл. Бр. Пр. Д. Марії.
260. Тейлор, Па. Бр. сьв. Кир. і Мет.
261. Тейлор. Па. Сестр. Пр. Богор.
262. Ансонія, Конн. Сестр. сьв. Єлени.
263. Фултон, Н. Й. Тов. „Зап. Січ".
264. Джулєт, Ілл. Бр. сьв. Івана Хр.
265. Тейлор, Па. Бр. сьв. Арх, Михаїла.
266. Ґлен Лайон, Па. Сестр. П. Д. Мар.
267. Кінґстон, Па. Сестр. Преп. Мелян.
268. Дукейн, Па. Бр. сьв. Стефана.
269. Іст Шікаґо. Інд. Бр. сьв. Михаїла.
270. Джерзи Сіти, Н. Дж. Бр. сьв. Ів. Хрестителя.
271. Трескок. Па. Бр. сьв. О. Николая.
272. Делано. Па. Бр. сьв. Михаїла.
273. Гудсон. Н. Й. Бр. сьв. Йосафата.
274. Юнґставн. О. Бр. сьв. Пет. і Павла.
275. Перт Амбой, Н. Дж. Сестр. Пр. Д. Марії.
276. Ембрідж. Па. Бр. сьв. О. Николая
277. Гартфорд. Конн. Бр. сьв. Івана Хрестителя.
278. Вілксбері, Па. Бр. сьв. Васил.
279. Ґлен Кембел. Па. Бр. сьв. Димитрія.
280. Стактон, Па. Бр. сьв. Антонія.
281. Менчестер, Н. Й. Бр. сьв. Кузьми і Дамяна.
282. Сиракюз. Н. Й. Тов. „Укр. Січ".
283. Обурн. Н. Й. Тов. „Зап. Січ".
284. Ром, Н. Й. Бр. сьв. Івана Хрест.
285. Ґлеспорт, Па. Бр. сьв. Петра.
286. Лорейн, О. Бр. Преобр. Господа.
287. Карнеґі. Па. Бр. Покр. Пр. Бог.
288. Савт Бетлегем, Па. Бр. сьв. Димитрія.
289. Елізабет. Н. Дж. Бр. сьв. Василія.
290. Балтімор, Мд. Сестр. Неп. Зач. П. Д. Марії.
291. Бруклин, Н. Й. Бр. сьв. О. Ник.
292. Дітройт. Міч. Бр. сьв. Івана Хр.
293. Дукейн, Па. Сестр. Покр. Пр. Бог.
294. Мадера, Па. Бр. сьв. Арх. Мих.
295. Акрон, О. Бр. Сош. сьв. Духа.
296. Ню Кенсінґтон, Па. Бр. сьв. Арх. Михаїла.
297. Дравосбурґ, Па. Бр. сьв. Ар. Мих.
298. Голден, В. Вір. Бр. сьв. О. Ник.
299. Мікінтайр, Па. Бр. сьв. Петра і Павла.
300. Джанставн, Па. Бр. сьв. О. Ник.
301. Шікаґо, Ілл. Бр. сьв. Димитрія.
302. Трентон, Па. Бр. сьв. Стефана.
303. Олвейн, Айова. Бр. сьв. Михаїла.
304. Гілвуд, Па. Бр. сьв. О. Николая.
305. Брустон, Па. Бр. сьв. О. Николая.
306. Комбола, Па. Бр. сьв. Івана Хр.
307. Вілксбері, Па. Сестр. Зач. сьв. Анни.
308. Іст Ст. Луіс, Ілл. Бр. сьв. Арх. Михаїла.
309. Сиракюз, Н. Й. Бр. сьв. Димитрія.
310. Гейзелтон, Па. Сестр. Пр. Д. М.
311. Ню Йорк, Н. Й. Тов. ім. Маркіяна Шашкевича.
312. Редінґ, Па. Бр. сьв. О. Николая.
313. Трентон, Н. Дж. Сестр. Усп. Пр. Д. Марії.
314. Гейзелтон, Па. Бр. Сош. сьв. Духа.
315. Джерзи Сіти, Н. Дж. Сестр. Пр. Богородиці.
316. Рочестер, Н. Й. Бр. Рицарів сьв. Георгія.
317. Сиракюз, Н. Й. Тов. „Зап. Січ".
318. Норттемптон, Па. Сестр. сьв. Ольги.
319. Нюарк, Н. Дж. Бр. сьв. О. Ник.
320. Балтімор, Мд. Бр. Пр. Тройці.
321. Кліфтон Гайтс, Па. Тов. „Зап. Січ".
322. Ґери, Інд. Бр. сьв. Арх. Михаїла.
323. Канзас Сіти, Кан. Бр. сьв. Володимира.
324. Філядельфія, Па. Тов. „Мир".
325. Ботлер, Па. Бр. сьв. Петр. і Пав.
326. Авока, Па. Бр. сьв. Івана Хрест.
327. Олд Фордж, Па. Бр. сьв. Івана Хрестителя.
328. Торонто, Онт. Бр. сьв. Івана Хр.
329. Лічбурґ, Па. Бр. сьв. Прор. Ілії.
330. Літл Фолс, Н. Й. „Запор. Січ".
331. Гестінґ, Па. Бр. сьв. Арх. Мих.
332. Ранітан, Н. Дж. Бр. сьв. Арх. Мих.
333. Пітсбурґ, Па. Бр. сьв. О. Николая.
334. Вестбури, Л. Ай., Н. Й. Тов. „Просьвіта".
335. Сайксвіл, Па. Сестр. Усп. Пр. Діви Марії.
336. Клївленд, О. Тов. „Сокіл".
337. Скрентон, Па. Сестр. Неп. Зач. Пр. Діви Марії.
338. Монесен, Па. Бр. сьв. П. і П.
339. Філядельфія, Па. Бр. сьв. Василія Великого.
340. Бервік, Па. Тов. „Запор. Січ".
341. Клївленд, О. Бр. сьв. О. Николая.
342. Картерет, Н. Дж. Тов. „Зап. Січ".
343. Едвардсвіл, Па. Сестр. Усп. сьв. Анни.
344. Бавндбрук, Н. Дж. Бр. сьв. О. Николая.
345. Вайно, Па. Бр. сьв. О. Николая.
346. Ст. Клер, Па. Тов. „Запор. Січ".
347. Мілвіл, Н. Дж. Бр. сьв. Василія Великого.
348. Ютіка, Н. Й. Бр. сьв. П. і Павла.
349. Іклей, Па. Бр. сьв. О. Николая.
350. Стамфорд, Конн. Бр. сьв. Арх. Михаїла.
351. Бріджтон, Н. Дж. Бр. сьв. Волод.
352. Шікаґо, Ілл. Сестр. сьв. Анни.
353. Майнерсвіл, Па. Бр. сьв. Георгія.
354. Гервей, Ілл. Бр. сьв. О. Николая.
355. Ст. Джозеф. Мо. Тов. „Зап. Січ".
356. Гунтінґтон, Інд. Бр. сьв. П. і П.
357. Нортуберленд, Па. Бр. сьв. Мих.
358. Фаєрфілд, Конн. Тов. ім. Маркіяна Шашкевича.
359. Клївленд. О. Тов. ім. Богд. Хмельницького.
360. Лідвуд, Мо. Бр. сьв. Івана Хрестителя.
361. Донора, Па. Сестр. Пресьв. Діви Марії.

Ч. Від.	Чл. на цїле посм.	Чл. на пол. посм.	Разом
1.	320	6	326
2.	88	—	88
3.	156	4	160
4.	41	2	43
5.	90	—	90
6.	57	—	57
7.	168	7	175
8.	53	2	55
9.	124	—	124
10.	107	7	114
11.	43	1	44
11.	43	1	44
12.	92	2	94
13.	39	3	42
14.	113	30	143
15.	45	1	46
16.	261	1	262
17.	25	—	25
18.	31	—	31
19.	43	—	43
20.	111	—	111
21.	18	—	18
22.	13	6	19
23.	95	—	95
24.	20	—	20
25.	59	1	60
26.	27	—	27
27.	69	2	71
28.	279	32	311
29.	120	2	122
30.	90	15	105
31.	12	6	18
32.	40	—	40
33.	279	7	286
34.	22	—	22
35.	50	—	50
36.	46	2	48
37.	89	1	90
38.	108	5	113
39.	72	7	79
40.	75	2	77
41.	40	5	45
42.	112	15	127
43.	29	—	29
44.	12	—	12
45.	32	9	41
46.	161	—	161
47.	57	8	65
48.	103	6	109
49.	21	—	21
50.	7	7	14
51.	40	—	40
52.	14	6	20
53.	154	10	164
54.	15	8	23
55.	122	11	133
56.	25	26	51
57.	44	11	55
58.	86	4	90
59.	29	2	31
60.	—	15	15
61.	105	—	105
62.	14	3	17
63.	74	1	75
64.	12	14	26
65.	84	4	88
66.	46	5	51
67.	17	1	18
68.	23	8	31
69.	22	—	22
70.	98	28	126
71.	36	—	36
72.	89	4	93
73.	8	11	19
74.	15	—	15
75.	27	—	27
76.	33	33	66
77.	18	—	18
78.	239	—	239
79.	13	—	13
80.	35	—	35
81.	43	—	43
82.	76	3	79
83.	12	1	13
84.	23	3	26
85.	202	2	204
86.	37	—	37
87.	28	4	32
88.	8	2	10
89.	11	—	11
90.	39	—	39
91.	103	11	114
92.	65	13	78
93.	19	—	19
94.	34	8	42
95.	79	3	82
96.	87	15	102
97.	20	—	20
98.	36	1	37
99.	90	42	132
100.	14	8	22
101.	4	7	11
102.	95	3	98
103.	16	—	16
104.	112	19	131
105.	17	17	34
106.	92	44	136
107.	46	1	47
108.	114	17	131
109.	61	11	72
110.	46	—	46
111.	60	1	61
112.	15	8	23
113.	49	—	49
114.	60	—	60
115.	36	—	36
116.	32	6	38
117.	51	17	68
118.	10	3	13
119.	13	—	13
120.	72	—	72
121.	120	1	121
122.	54	2	56
123.	55	3	58
124.	51	13	64
125.	2	12	14
126.	45	1	46
127.	68	8	76
128.	17	1	18
129.	54	2	56
130.	29	16	45
131.	28	—	28
132.	33	4	37
133.	62	32	94
134.	35	—	35
135.	81	—	81
136.	49	12	61
137.	13	2	15
138.	6	3	9
139.	31	—	31
140.	57	2	59
141.	47	16	63
142.	39	33	72
143.	60	—	60
144.	14	3	17
145.	25	—	25
146.	16	8	24
147.	72	6	78
148.	22	1	23
149.	47	4	51
150.	5	2	7
151.	4	39	43
152.	57	—	57
153.	34	8	42
154.	55	—	55
155.	59	53	112
156.	22	—	22
157.	79	14	93
158.	28	1	29
159.	30	6	36
160.	29	38	67
161.	42	—	42
162.	76	9	85
163.	—	13	13
164.	8	—	8
165.	72	6	78
166.	53	—	53
167.	40	10	50
168.	44	36	80
169.	44	—	44
170.	32	27	59
171.	12	4	16
172.	43	—	43
173.	24	—	24
174.	28	—	28
175.	38	18	56
176.	25	2	27
177.	14	—	14
178.	11	8	19
179.	78	6	84
180.	24	—	24
181.	6	2	8
182.	67	2	69
183.	28	4	32
184.	54	—	54
185.	59	—	59
186.	44	2	46
187.	48	9	57
188.	77	19	96
189.	24	1	25
190.	14	6	20
191.	49	—	49
192.	31	23	54
193.	35	—	35
194.	42	14	56
195.	18	1	19
196.	51	—	51
197.	56	9	65
198.	30	1	31
199.	45	—	45
200.	11	21	32
201.	18	14	32
202.	14	4	18
203.	22	17	39
204.	23	16	39
205.	24	1	25
206.	30	14	44
207.	35	3	38
208.	40	1	41
209.	100	—	100
210.	16	1	17
211.	19	4	23
212.	39	—	39
213.	43	7	50
214.	12	16	28
215.	21	2	23
216.	44	—	44
217.	10	62	72
218.	49	2	51
219.	62	—	62
220.	18	21	39
221.	62	24	86
222.	116	8	124
223.	60	11	71
224.	40	1	41
225.	71	27	98
226.	28	—	28
227.	70	—	70
228.	25	—	25
229.	137	4	141
230.	70	—	70
231.	52	5	57
232.	18	4	22
233.	10	10	20
234.	15	70	85
235.	36	2	38
236.	9	2	11
237.	57	9	66
238.	4	27	31
239.	69	13	82
240.	4	25	29
241.	10	3	13
242.	17	6	23
243.	11	12	23
244.	13	3	16
245.	61	16	77
246.	7	30	37
247.	36	23	59
248.	85	10	95
249.	35	2	37
250.	118	11	129
251.	30	15	45
252.	32	1	33
253.	47	1	48
254.	17	14	31
255.	26	1	27
256.	15	5	20
257.	15	7	22
258.	20	5	25
259.	29	17	46
260.	51	21	72
261.	38	—	38
262.	10	2	12
263.	11	6	17
264.	34	—	34
265.	63	1	64
266.	36	1	37
267.	25	3	28
268.	47	—	47
269.	29	—	29
270.	31	3	34
271.	26	1	27
272.	31	1	32
273.	30	—	30
274.	39	5	44
275.	80	—	80
276.	41	12	53
277.	21	18	39
278.	43	5	48
279.	24	—	24
280.	19	—	19
281.	24	—	24
282.	16	10	26
283.	23	10	33
284.	8	2	10
285.	11	1	12
286.	22	6	28

(Дальше буде).

C223

ПРОСЬВІТНІ ВІЧА.

Auburn, N. Y.

Дня 23-го вересня с. р. відбуло ся у нас просьвітне віче при участи делеґата „Просьвітної Комісії” п. Андрейка. Всї місцеві братства і руські товариства та близько 400 людий ставили ся солідарно, щоби почути слова науки від п. Андрейка та нарадити ся, що нам належить робити, щоби доборoти ся на чужині красної долї і лучної будучности. В своїй довгій, красномовній промові змалював п. Андрейко вірно ті погані відносини, серед яких Русини живуть в старім краю і тут за морем, та переконав всїх присутних, що тільки в просьвіті лежить красша доля і будучність як для одиниць так для цїлого нашого народа. Мусимо отже старати ся о свої рідні школи, мусимо лучити ся в наших народних орґанізаціях і просьвітних товариствах.

На зазив п. Андрейка, сейчас вписалось до тов. „Просьвіта” кількадесять членів і заложили в Обурн тимчасовий просьвітний клюб, який до часу, доки „Просьвітна комісія” не возьме цїлого проводу в свої руки, має просьвітне дїло вести вперед. Серед дуже поважного настрою між вічовиками замкнено віче в церковній галї. Подяка належить ся всїм присутним на вічу, які дали доказ, що розуміють вагу просьвіти для нашого народу, подяка належить ся також Р. Н. Союзови і „Просьвітній Комісії” за те, що дбають про свій нарід, а в перший мірі честь і слава п. Андрейкови, який своєю невсипущою особистою працею по всїх плейсах намавляє і приводить людий до доброго, великого дїла.

Е. Саварин, секр.

Syracuse, N. Y.

Дня 28-го вересня с. р. відбуло ся просьвітне віче в Сиракюз, Н. Й., при участи п. Дмитра Андрейка, як відпоручника „Просьвітної Комісії” Р. Н. Союза. Віче отворив наш парох Вся. о. О. Пристай при участи около 250 участників. О. Пристай в гарній вступній промові обяснив зібраним велику цїль і працю „Просьвітної Комісії”, яка завязала ся при Р. Н. Союзі, та представив вічовикам п. Андрейка, як відпоручника „Просьвітної Комісії”. Покликавши п. Івана Шеремету на секретаря віча, уділив о. Пристай голосу п. Андрейкови в цїли виголошення просьвітного реферату.

В гарній, довгій, а яркій промові, описав п. Андрейко наше нуждение житє як в старім краю, так і тут на чужині, в Америцї. Все се діє ся через брак осьвіти, брак рідної школи. Нїчим не мож піднести народа, тільки осьвітою рідної школи. Без своєї школи нарід гине, винародовлює ся, переходить в чужу націю. Нїякий нарід не годен позбавити другого народу його народної окремішности нїчим иншим, як тільки школою. На Угорщині добивають наш руський нарід мадярською школою, в Галичині польською, а тут в Америцї анґлїйською школою. Коли ми стараємо ся о наші церкви в Америцї, то повинні ми також подбати о свої рідні руські школи. Школа мусить все разом йти з церквою. Не буде своєї рідної школи, занепаде і наша руська церков. Наші дїти не одержують належитого виховання від своїх родичів тому, бо родичі самі не знають, як виховувати дїти, бож і їх самих не було кому сего навчити. А хотяйби наші люди навіть найкрасше знали, як належить учити дїтий, то тяжка праця на хлїб насущний їм в тім перешкаджає. Отже наші дїти йдуть до анґлїйських шкіл, де про них і не дуже дбають. Дїти виходять з тих шкіл без релїґії, цїлком обоятні для свого народу, для своєї прадїдної церкви. І щож стане ся тоді з нашими церквами, коли наші дїти перестануть до них ходити? Чим стануть наші дїти? Хиба американськими бомами, або будуть такими бідними робітниками як і ми, та так тяжко будуть працювати на чужих людий як і ми працюєм за найнизшу платню. Чому се так? Бо ми темні, неосьвічені наукою, бо не маємо своїх рідних шкіл. Берім собі приклад хотьби з Жидів або Нїмців. Жид має четверо дїтий. Троє дає до шкіл, одно лишає в дома при своїй роботї. Опісля ті три братя, які вже вивчились якогось фаху, складають ся і купують четвертому, що зістав без науки, порядний ґешефт, так що він вже і без більшої науки може легко та добре жити, не потребуючи так тяжко працювати як ми. Подібно роблять також Нїмцї, з тою ріжницею, що коли котрийсь з братів, які вивчились фаху, бере четвертого брата, який остав без науки, а по батьківськім ґаздівстві не міг би вижити, до своєї фабрики, робітні чи склепу, то робить його наставником (босом), і такий невчений Нїмець проводить потім над нашими руськими робітниками. Так роблять учені народи. А що роблять наші батьки, коли мають більше дїтий? Чи дають хоть одно до шкіл? Де там, хиба би хто вкрав від него дїтину та дав до школи. Такий батько свому рідному синови завидує. Каже він: мій дїд, мій тато працювали, я працюю тяжко і син мій мусить так само жити. Так говорить наш темний руський батько. І годї навіть йому дивувати ся, що він так каже, бо він темний, без осьвіти, без науки.

Наш Русин має десять морґів поля в старім краю, а не може з того добре вижити. Противно Нїмець. Той на значно меншім ґаздівстві потрафить вижити. Чому се так? Тому, що Русин не знає, як коло поля робити, щоби йому принесло як найбільші плоди, бо він того не вчив ся. От приміром наш господар знайде жабу або ропуху в своїм городї, так зараз почастує її так, що вона вже більше на його городї не покаже ся. Каже наш чоловік, що жаба шкоду робить. А Нїмець? Він заплатив би за жабу, щоб її тільки мати в своїм городї, бо знає, що жаба йому зробить велику прислугу, бо нищить гусеницю та комашню, яка зїдає огородовину. Уміючи добре господарити, Нїмець збирає більші плоди з малого куска землї, нїж наш господар з великого. Деж Нїмець навчив ся лїпшої господарки? В школї.

Дуже богато говорив п. Андрейко о школї, о просьвітї та про се, як инші народи знають користати з науки.

Дальше так не може бути, як є досі у нас. Ми мусимо дбати о наші рідні школи, мусимо пожертвувати хоч одного цента на місяць на просьвітні цїли. Не велика шкода буде, як одну шклянку пива випємо меньше на пять місяців, або одного циґара меньше спалимо. Один цент на місяць від кождого, а зберемо чотири тисячі долярів на рік на руські школи в Америцї.

Мусимо гуртувати ся в наші рідні руські орґанїзації, товариства, клюби, січи, читальнї, аматорські кружки і т. д. Мусимо придбати свої народні доми, де ми могли би сходитись, та уряджуванєм концертів, аматорських представлень, наукових відчитів, народних вечерниць, та всякої гідної забави просьвічати ся. Такі народні доми вже декуди в Америцї Русини заложили, прим. в Шікаґо. Поступаючи в той спосіб, Русини можуть сподївати ся красшої будучности тут в чужинї.

Вкінци пояснив п. Андрейко, якого змісту книжочки буде видавати що місяця „Просьвітна Комісія” для тих грамотних і неграмотних членів, які запишуть ся до товариства „Просьвіта”.

По рефераті п. Андрейка забрав голос п. Н. Крук. Свою промову закінчив тим, що цїла наша надїя на красну будучність лежить на нашім молодім поколїню. Відтак еще раз промовляв Всч. о. Пристай, та подякував зібраним за численну участь в зборах.

На візванє п. Андрейка вписалось до тов. „Просьвіта” 50 членів і членкиць, та сейчас зложили вступне в кводї $12.50. Крім сего зложили від себе на просьвітний фонд: тов. „Січ” $10.00, а тов. „Запорожська Січ” з східної сторони міста $5.00. На відпоручника з Сиракюз до „Просьвітної Комісії” вибрало віче п. Івана Шеремету.

Віче закінчило ся відсьпіванєм народного гимну „Ще не вмерла Україна” і пісні „Не пора” І. Шеремета іменем всїх вічовиків подякував п. Андрейкови за гарну, щиру науку, та пожелав йому, щоби його праця на просьвітній ниві принесла як найкрасші успіхи.

Іван Шеремета.

ДОПИСИ.

З Carnegie, Pa.

Недавно відбув ся у нас похорон бл. п. Ігнатія Гаркаса, члена Братства сьв. ап. Петра і Павла, від. 55 Р. Н. Союза. Похорон був величавий. Участь в похоронї взяло Братство, до якого покійний належав, а заряджував похороном предсїдатель Братства, п. Іван Адзима. Кількох нових членів, які бачили перший раз, як відбуває ся похорон члена, належачого до Братства, не мали слів похвали для нашого Братства, що в так величавий спосіб віддає послїдню прислугу своїм помершим членам.

По відправі в домі небіщика вирушив похоронний похід до церкви при участи відпоручників Братства, які явили ся з відзнаками і прапором Братства, при чім музика через цїлий час грала жалібні марші. Церков була битком заповнена людьми. о. Ротко відправив заупокійні обряди і виголосив похоронну проповідь. Проповідь о. Ротка торкнула всїх до глубини серця і на лици кождого видко було сльози.

о. Ротко розпращав і подякував від покійного всїх його свояків і знакомих та членів Братства, які в померші́м стратили свого брата. Честь і слава нехай буде Братству, яке і по смерти вміє так гарно і щиро пошанувати память своїх членів.

А тепер кілька слів до тих, котрі не вступили або не хочуть вступити до нашого Братства і до Р. Н. Союза.

Кождий з наших людий, хто не належить до запомогової руської орґанізації, хто не належить до руського братства, є своїм власним ворогом і ворогом своєї родини. Кождий з нас видить, кілько нещасливих ушкоджень тїлесних лучає ся нашим людям по майнах і по фабриках, кілько людий, які навіть не могли подумати о смерти, нечайно стає жертвою своєї небезпечної працї. Пригадайте собі, кілько було забитих наших людий три або чотири роки тому назад, які не належали до нїякої руської орґанізації. Як їх похорони виглядали! Як сумно і страшно було дивити ся на похорони тих нещасливців. Люди мусїли ходити по знакомих і краянах, та просити о складку на трумну, ґріб і т. д.! А були між тими помершими люди, які полишили родину, жінку та дїти. Та ся люта смерть скосила їх при роботї, а жінка і дїточки лишили ся незаосмотрені, без цента. Бо тато за житя не подумав або не хотїв подумати, щоби на випадок своєї смерти забезпечити свою родину від нужди.

Тому еще раз відзиваю ся до тих наших людий, котрі еще не суть членами Р. Н. Союза. Не зволїкайте з вступленєм в члени свого братства і своєї руської запомогової орґанізації, бо нїхто не знає, коли смерть загляне йому в очи. Запишуте ся Карнеґійцї всї як один муж до нашого славного братства сьв. ап. Петра і Павла, та вступайте в члени нашої найбільшої руської орґанізації запомогової Руський Народний Союз!

Симеон Пелех.

З воєнних образків.

В КРАЇНІ СМЕРТИ.

А. Д., воєнний кореспондент, так описує свої спостереження:

Сльози тиснуть ся до очий, коли згадую те, чого я був ще так недавно нїмим сьвідком. Нїколи не буду в силї забути тих товп людий, які просили хлїба, бо просити гроший зайва річ: їх не тільки нїхто не має, але навіть за велику суму не купить одного кільоґрама муки... Її нема давно: вся з'їджена. Справдї! Якби це так з три дні були тягнули ся переговори між делеґатами в Букарештї, якби не заключено миру, а з ним не отворено границї і пристаний, була би цїла країна вигинула від хоріб і голоду.

На улицях міст лежать люди, що чудом спасли ся від смерти. Та вона їх настигає вже тут; вона пила весь час за плечима сих нуждарів, слабих і убогих калїк. В портових містах ходять товпи жінок-кістяків і дїтий, живих тїний, які пошукують за найменшими дрібницями і збирають всякого рода відпадки, полишені моряками великих пароходних компаній.

По подвірях, хлївах, в ровах, — всюди побачите тих нуждарів-калїк. Одні шукають холоду, аби утихомирити огонь ран, другі шукають сонця і тепла, аби огріти застигаюче тїло... Яка біда й нужда, який стид для відвічальних кругів, котрі кинули здорову, сильну й побідну націю на поталу хоріб, голоду і страшної нужди!

Нема виходу! Турки не знають пощади: знищили й спалили до тла цїлу полудневу Румелїю. Болгарія не забуде нїколи чорного року, який прийшлось їй пережити... Пожалувала її перша Румунія, яка прислала їй кілька сот мішків муки..., та сю поміч можна назвати каплею у морі. Не хотять її тільки пожалувати її бувші союзники і братя-Славяни, які при рішаючих переговорах не знали милосердя і були б стягнули з неї сему шкуру, якби не Европа.

Якби ще кілька таких страшних днїв прийшло ся Болгарії пережити, мабуть перестала би істнувати. Люди не говорять, а охкають; мучать ся всї однаково. Нема нї богатих нї бідних, нї щасливих, нї добрих, нї злих. Є тільки нещасні.

З розпукою ожидають всї найблизшого дня; нїхто не знає, що принесе найблизша будучність. Коли я поглянув на карту, яка представляла положенє ворожої армії, я побачив, що болгарська армія, яка збирає ся десь коло Філіпополя, аби відібрати у Турків Адріянополь, не може про се навіть мріяти. Нїколи сї товпи голих, босих, нещасливих людий не візьмуть сеї кріпости. Хочби вся Болгарія кинула ся на форти, не вдіє нїчого: вона поляже в сусїдстві укріплень і вкриє своїми головами долину ріки Mариці, а не буде в силї відбити хочби один горб.

Ось до чого дійшла Болгарія! Царство смерти! Царство недуг, голоду й небувалої нужди...

Софія, 10 серпня.

ХТО БІЛЬШЕ МОРДУВАВ?

Чотири місяцї мордували, калїчили. Чотири місяцї ревіли ґармати, брenькали шаблюки і списи, тріскали ґранати, розриваючи людське мясо, а сьогодня вже тільки стогнуть, йойкають недобитки, над ними-ж виють вовки, гарчать собаки та кракає вороне.

А в Софії, в царськім замку, як шершенї гуде військова старшина. Всї посходились. От так — скільки їх було перед війною, стільки й лишилось по війнї. Нїкого не поцїлила з них куля, нїкого не пошарпав ґранат. Звільна до кождого з них підходить сам цар Фердинанд і стискає їм руки.

„Всї є?” — запитав він шефа ґенерального штабу, Фічева.

„Всї, Ваше Величество” — жіночим голосом відповів шеф.

„Ну славити Бога” — радісно промовив Фердинанд, сїдаючи на своє царське крісло. А довкола нього обсїли всї ті, що мордували, калїчили і кождий з них обризканий кровю. Сам же ґенерал Іванов цїлий якби скупав ся в крови — і він найблизше короля. А на зеленім столї стоять дві сьвічцї з хрестом. Зараз таки-ж коло хреста повно золотих та срібних ордерів, медалїв, хрестиків, зьвізд і инших — аж мигкотять від золота.

„Оборонцї мої вірні, спасителї нашого народу!” — промовив цар. — „Я гордий, що маю таких покровителїв, гордий, що тільки ви кровю натопили, що ворога знищили. Много-много заслуги ви положили для нашого народу. (Ґенерали лиш потакували своїми лобами) І нарід вміє вшанувати своїх спасителїв. Я іменем моїх підданих роздам вам сьогодня відзнаки заслуги. Хрестом кленусь, що кождий з вас, в міру своїх дїл, дістане заслугу” — закінчив свою горячу бесїду цар Фердинанд.

„Тепер хай за рядом кождий говорить, що він зробив. Зачинайте ви, пане ґенерал Димитрієв”, — додав ще цар і сїв.

Радко Дим. сїв, нахмурив брови, відкашельнув і зачав: „Ваше Величество, за мене вже говорить мій мундір. Під Льозенґрадом я цїлий купав ся в крови. Двацять тисяч людий по обох боках одної хвилї загибло”.

„А я за одніську днину стратив двацять тисяч своїх вояків, а що Турків видушив, то без рахуби” — говорив ґенерал Кутінчев.

„Ха-ха-ха” — реготав ся широкониский ґенерал Іванов. — „Я через цїлий тиждень палив турецькі села, мордував старців, жінок, дїтий. А мої вояки? Що то вони не виробляли з турецькими жінками!... А під Адріянополем пів сотки тисяч вояків пошарпаних пекольними машинами, а кілько ранених, покалїчених”.

Хвиля тишини. З далека лиш долїтали зойки, плачі, вереск.

„Слухайте”, — каже далї гордо Іванов. — „Се матери, жінки й дїти моїх вояків, які там ще зойкають під Адріянополем. Чуєте, як мої вояки йойкають і стогнуть, чуєте, як за ними ридають їх матери-жінки.

„Хрест золотий вам за се, пане Іванов”, — і своєю рукою причепив цар золотий хрест на груди кровавого ґенерала. — „А вам, панове, по срібному хрестикови” — сказав Фердинанд до ґенералів Димитрієва й Кутінчева, а прочим пороздавав золоті та срібні зьвіздки.

„Гура! Хай жиє наш найсправедливійший цар!” — закричали з утїхи ґенерали та офіцири.

А з далека долїтали зойки та стони ранених, покалїчених вояків...

П. Лисецький.

СТРІЧА З ЧОЛОВІКОМ...

Десять місяців мордували, різали, шматкували людське тїло. Десять місяців насилували жінок, безчестили дївчата, десять місяців кололи, калїчили, вбивали невинних, грабили, пустошили, палили села й міста. Калужами стоїть сьвіжа, червона людська кров, в якій купає ся пів мільона голов вбитих батьків, синів...

Дарма жде матїр на сина, дарма виглядають жінки й дїти свого батька, надармо і вона, Марійка, ронила сльози за своїм Іванком. Вже десять місяцїв проминуло, а його ще нема. Пішов, лишаючи її саму з близькою дитиною, а тепер вже їх двоє. Вона, матїр і донечка — Зунька. І ще дужче приголубила Марійка до своїх грудий синьооку донечку — а сльози грубими кровлями, наче горох, котили ся на біле личко дитяти. Ще раз поцїлувала Зуньку, добре її повила, загорнула в свій кинтарик, тричи приклякла й забила поклони на порозї маленької хатчини і крізь плач промовила: „Ходім, донечко, за татом”.

Пішли...

Вже третий день спинає ся по диких скалах, блукає між бездонними пропастями, третий день вже кличе що хвиля: „Іванку”, а разом з нею покликують собі чорні скали „Іван-ку-у-у...” „Вийдім, Зунечко, на оптой верщок”, з плачем шепотїла матїр, — „відтам будемо кликати татка...”

І знов почалась дерти по слизькій, гладкій стїнї ґранїтової скали. Останнїх сил добувала, послїдний дух запирала, щоби скорше бути на верху гострої скали. Ще троха, ще крок-два в гору... Але й того не могла. Ноги вмлїли, дух забило і вона з гірким болем мусїла на малу хоч хвилину присїсти.

„Відпічнім, донечко”, — заговорила і дала своїй Зуночці грудь, щоб посилилась на дальшу дорогу. Відпочивають. Змучені, пригноблені, обезсилені, заснули обоє. Спить Зунечка, тримаючи матїрну грудь в маленьких устах. Спить і матїр, пригорнувши свою донечку до себе. Спить — і снить ся їй, що десь недалеко цїлий лан застелений людськими трупами, бачить, як дикі птахи, вовки й пси шарпають, розривають воячьке тїло. А між ними... „Іваночку, голубочку”, крізь сон заридала нещасна матїр і пробудилась. „Ходім, ходім, Зунечко, за татом” — і хлипаючи, драпалась дальше на вершок гори.

„Іва-ночку-у-у...”, плачучи, кликала вже зверху ґранїтної скали.

„Тятя, тя-тя”, почала й собі дитина.

„У-у-у-у!..”, завили десь на долинї собаки.

А матїр, прочуваючи, що сили тратила з гори в сторону, де гарчали та вили собаки. Вже бачить з далека кілька собак і ще дужче пустилась туди до них. Вже кости білїють, земля червонїє від крови. Трупи вбитих бовванїють, ся, аж нею стрясло. Але вона з донечкою протеном (стежечкою) пішли далї. Вже були тут. „Тя-тя”, крізь плач кликала Зунечка, а перелякана матїр заглядала в вічи кождому вбитому.

„Батечку!”, залебедїла нараз матїр, підбігла кілька кроків і стала мов вкопана. Скаменїла... Перед нею лежить її чоловік, батько Зунечки... Довкола нього калужа заскрілої крови, а в ногах відрубана голова з отвореними очима, які жалїсно дивлять ся на милу Марійку-матїр і Зунечку...

„Тя-тя, тя-тя”, — без перестанку кричала дитина, а матїр блїда-блїда, все ще стоїть непорушно, мов ґранїтна скала...

Пилип Лисецький.

ПОВІДОМЛЕНЄ.

Згідно з ухвалою річного засїданя Головних урядників Р. Н. Союза в Америцї, відбувшого ся на днях 9, 10, 11 і 12 вересня 1913 р. в Бофало, Н. Й., отсим повідомляє ся всїх Впов. Головн. Урядників Р. Н. Союза в Америцї, що хто би з Впов. Головн. Урядників Р. Н. Союза мав замір і охоту кандидувати на репрезентанта (делеґата) Р. Н. Союза в Америцї на український з'їзд в 1914 р., який має відбути ся у Львові, зволить ласкаво прислати свою кандидатуру до Головн. Предсїдателя Р. Н. Союза на адресу: Mr. Dm. Kapitula, P. O. Box 565, McAdoo, Pa. Зголошеня треба надсилати письменно найдальше до дня 10-го жовтня (октобра) 1913 р. По упливі висше назначеного часу, згідно з ухвалою, яка запала на висше згаданім засїданю, Головн. Екз. Комітет Р. Н. Союза вишле до всїх Вп. Головних Урядників Р. Н. Союза в Америцї відповідний обіжник в цїли голосованя над кандидатами, з котрих має бути вибраний делеґат.

Дано в McAdoo, Pa., дня 23. вересня 1913 р.

Дм. Капітула, гол. предс. Р. Н. С.
М. Угорчак, гол. рек. секр. Р. Н. С.

РОЗМЕТ Р. Н. СОЮЗА ЗА МІСЯЦЬ ЖОВТЕНЬ 1913 р.

Член на цїле посмертне платить $1.59, а на половину посмертного $0.86.

КАЛЄНДАР.

ЖОВТЕНЬ.

н. ст.	Дні	Руські сьвята
9	Четвер	Івана Богосл.
10	Пятн.	Калистр. м.
11	Субота	Харитона
12	Неділя	17. Кирияка, Теоф.
13	Понед.	Григорія
14	Вівтор.	† Покр. Б.
15	Середа	Киприяна

НОВИНКИ.

о. Антін Петрушевич.

Кустос митрополичої капітули у Львові, член основатель „Ради Руської Головної" з 1848 року, історик і фільольоґ, член наукових академій в Кракові, Петербурзі і Букарешті, почесний доктор історії імператорського університету в Київі, Москві, Празі, Одесі і др., член ц. к. археольоґічної консерваторії у Відни і многих русофільських товариств в краю, — помер 23-го вересня с. р. у Львові в 93-ім році житя.

З покійним зійшов в могилу чи не послідний сьвідомий діяльний учасник „Собору учених руських", молодший (коло 7 літ) товариш і приятель Якова Головацького і Івана Вагилевича, ученик і почитатель Дениса Зубрицького, секретар і дорадник митрополита Михайла Левицького (1848—1858). Вже сих одних назв і імен достаточно, щоби пошанувати память діяльного сьвідка і учасника нашого національного відродження. Колиж згадаємо до того його „Słów kilka napisanych w obronie ruskiej narodowości,"виданих коштом митр. та Левицького у Львові 1848, та стишок в 1-ім числі „Зорі Галицької" 1848 р.: „Братям Галичанам", місцями повний віри в животну силу рідного народа: „Гей, кто Русин, весели ся! — Покинь смуток, отри слези — не жури ся! Ще Бог ласкав Галичанам. По Днїстрови, коло Буга і над Сяном! Ще не згибло руське слово, так нам миле, ще го чути наоколо — Єще живо кров в нас грає, кождий з гадков на родину (вітчину) оживає —", то перед нами воскресає образ молодого, живого патріота. І покійний був ним дійсно у 1848 і 1849 році, він був ним в часі своїх зносин молодечих з Головацьким і Вагилевичом, та в своїх занятях історією рідного краю і староруського-українського письменства, та в своїй горячій обороні руського від всяких претенсій із сторони Поляків. Тимже горячим сьвідком патріотом позістав він, збираючи рукописи, стародруки і инші книжки для своєї бібліотеки, яку віддавна призначив був для публичного ужитку та яку складав у осібнім відділі бібліотеки „Народного Дому". Вже отсих одних моментів достаточно, щоби видіти в покійнім чоловіка особливого, память якого мусить позістати в сьвідомости поколінь.

Антін Петрушевич родив ся 18-го січня 1821 р. в Добрянах, стрийського округа, як син гр. кат. пароха. Ходив до ґімназії оо. Домініканів у Львові; покінчивши фільософічний лїцей, віддав ся богословським студіям у львівськім університеті. Висьвячений в 1845 році, був сотрудником в Перегінську, яке належить до гр. кат. митрополії. Тодї мав о. Антін Петрушевич нагоду близько познайомити ся з тодїшним митрополитом Михайлом Левицьким, котрий іменував його незабаром своїм домашним капеляном. На становищи сім оставав ся о. Петрушевич аж до смерти митрополита, як його найблизший товариш і дорадник. Хоч в 1856 році одержав парохію Новиці, лишив ся він далї на становищи митрополичого капеляна. З початком конституційного житя в Австрії вибрано о. Петрушевича в 1861 році послом до кравого сойму з калуського округа. Від того року був він ґенеральним канонїком львівської гр. кат. митрополії. Виконуючи сей уряд, брав Покійний живу участь в нормованю церковних відносин австрійської Руси. В 1873 р. іменувала краківська академія наук колишнього чільного „Сьвятоюрця" своїм дійсним членом. Також инші австрійські і позаавстрійські наукові інституції відзначували безутомного трудівника своїми диплъомами і почестями. До кінця житя свого виконував Покійний уряд кустоса гр. кат. митрополичої капітули.

З Покійним сходить у могилу чи не останний сьвідок і діяльний учасник так мало — на жаль — нашому поколїню відомої, а проте так дуже цікавої епохи житя нашого народу — епохи „Ради Руської Головної", епохи „Собору руських учених", епохи „Сьвятоюрської".... Щойно праці Івана Кривецького над тою епохою обіцюють нам роздерти перед нами заслону, яку пізнійші наші незгодини накинули на ту — так сьвітлу й активну — епоху житя нашого народу в Австрії.

Борба на Балканї.

Борба між Альбанцями і Сербами веде ся дальше з цїлою жорстокостию. Обі воюючі сторони поступають з полонщиками без ніякого милосердя; полонених вояків не беруть в неволю, але сейчас на місци мордують. Сербія, а в послїднім часї також Чорногора, змобілїзували свої війська, та наміряють спільно нанести Альбанцям смертельний удар. Як доносять послїдні вісти, удало ся Сербам в тих днях побити Альбанців в кількох менших бітвах. Серби не криють ся з тим, що хочуть цїлком знищити альбанський нарід, однак здає ся не будуть могли сповнити свого наміру, бо за Альбанцями правдоподібно уйме ся в рішаючій хвилї Австрія, яка доси займає вичікуюче становиско.

Замірений удар проти іміґрації.

В виду незвичайно сильного напливу в сїм році европейських еміґрантів до Злучених Держав, замірені є на конґресі проти іміґрації нові удари, якими мають бути проекти законів, ограничаючих наплив іміґрантів до Америки. Іміґраційна комісія палати репрезентантів приняла на своїм послїднім засїданю резолюцію посла Ґарднера з Массачусетс, яка домагає ся, щоби комісія взяла під свої наради і предложила палатї репрезентантів конкретний звіт в справі т. зв. антиіміґраційного білю Burnett-Dillingham'a еще на теперішній надзвичайній сесії конґресу.

Ся резолюция іміґраційної комісії дає початок новим пробам ухваленя протиіміґраційних законів.

Біл Burnett-Dillingham'a, який старає ся обмежити іміґрацию через заборону вступу до Злучених Держав людям, невміючим читати й писати, був вже предметом нарад на конґресі в минувшім році, при кінци урядованя президента Тафта. Мимо сего, що проти сего білю піднесли ся тодї в цїлих Злучених Державах дуже сильні протести зі сторони могучих промислових кругів, біл сей остаточно ухвалено в обох палатах конґресу. Лиш завдяки заложеню протесту через бувшого президента Тафта проти ухваленя сего протиіміґраційного закона, біл Бурнета, не узискавши при новнім голосованю конґресу вимаганої кваліфікованої більшости, не ввійшов в обовязуючу силу. Теперішний президент Вілзон не зазначив доси свого становиска супроти тепер піднесених замірів ограниченя іміґрациї: є однак певні підстави здогадувати ся, що він не був би противний певному ограниченю напливу іміґрантів деяких катеґорий (Італїйців) до Злучених Держав.

Особисто-доходовий податок в Америці.

Конґрес Злучених Держав ухвалив незнаний тут доси тип податку, іменно особистий податок від річного доходу. Сей податок будуть побирати від кождого, в міру висоти річного доходу. Річний мінімальний дохід 3.000 долярів у людий вільних, а 4.000 долярів у жонатих, не буде підлягати оподаткованю. Американське правительство надїє ся, що сей податок принесе державним касам понад 100 міліонів річного приходу.

Кілько Австрія видала з причини балканських війн.

Австро-Угорщина не брала чинної участи в балканських війнах, мимо сего на самі тільки воєнні приготованя видала аж 350 міліонів корон, отже таку суму, що і чинна участь в війні не булаб Австрію більше коштувала. Се лиш видатки в готових грошах, а не вчислені тут сї великанські страти, які людність Австрії понесла через економічну крізу, спричинену безнерервними воєнними приготованями австрійського уряду. На послїдній міністеріяльній радї, яка відбула ся в тих днях у Відни, постановив австрійський уряд зажадати від парляменту узнаня видаткованої вже на воєнні приготованя квоти 350 міліонів корон. Крім сего має військова управа домагати ся від парляменту підвисшеня числа рекрутів о 35.000 людий і підвисшеня військових видатків о 50 міліонів корон річно. Також і австрійська воєнна фльота має бути відповідно побільшена.

Холєра в Угорщинї.

Холєра в Угорщинї ширить ся з кождим днем більше. Головно в полудневій Угорщинї, в Банатї і Бачці чинить ся страшна епідемія великі спустошеня між населенєм. Також в Будапештї і околиці Мункача заслабло богато людий на холєру. Завдяки охоронним средствам і повзятим через австрійський уряд мірам осторожности, пошесть ся не перекинулась доси до Галичини.

„Північно-атлянтійський Пуль" розбиває ся.

Найбільші корабельні компанії північно-західного континенту Европи, а то „Німецький Льойд" в Бремі, „Гамбурсько-американська Лїнія" та корабельні компанії в Антверпії і Ротердамі получили ся перед кількома роками в певного рода спілку, яка відповідно до сили кождої компанії уреґульовала між ними цїлий пасажирський і фрахтовий рух кораблями між Европою і Америкою. Ся спілка, знана під назвою „Північно-атлянтійський Пуль" (Pool), мала на цїли усунути між належачими до неї корабельними товариствами взаїмну конкуренцию, як також спільними силами вести конкуренційну борбу з чужими товариствами, головно з анґлїйськими перевозовими компаніями. Речинець сеї умови між компаніями, належачими до „Пулю", кінчить ся дня 31-го грудня с. р. Тому, що вже від довшого часу виринули поважні ріжниці між найбільшими „пульовими" компаніями, „Льойдом" в Бремі і „Гамбурсько-американською Лїнією", зголосив „Німецький Льойд" своє виступлене зі спілки з днем 31-го грудня с. р. — що потягне за собою розбитє цїлого „пулю". Ся справа о стільки важна для наших еміґрантів, що в будучім році вибухне правдоподібно завзята конкуренційна борба між поодинокими корабельними компаніями, яких кораблями наші люди переважно переправляють ся до Америки; а се спричинить значне зниженє цїн морської переправи з Европи до Америки.

Будучність належить до робітників.

Том Ман, провідник могучої робітничої партії в Анґлії, виголосив промову в Ст. Люіс, Мо., на великих робітничих зборах. Які надії на будуче мають провідники анґлїйських робітничих партій, видко з кількох гадок, виголошених Маном. Між иншим сказав він таке: „Соціяльна борба ведена в Анґлії між працею а капіталом не походить від малого числа „невдоволених", або від нечисленної ґрупи аґітаторів. Є се розважна, плянова борба, кермована людьми о сьмілих гадках, людьми, які мають сьвідомість причини пануючої між робітниками нужди, і певних себе, що зможуть усунути зло. Висота і спосіб житя анґлїйського робітника зістала в короткім часї піднесена через чинну діяльність з'орґанізованої праці, чого законодавство не було в силї довершити в протягу 50 літ. Подібний рух дїла обявляє ся і в Злучених Державах, а Американський Союз Праці виказує значну рухливість в тім напрямі. Цивілізований сьвіт знаходить ся перед великим економічним переворотом. Коли довершить ся станова солїдарність між робітниками, стане ся вона силою, перед якою капітал і уряд будуть мусїти угнути ся. Будучність отже належить до робітників.

Нова мексиканська република.

Вісти розповсюднені повертаючими з Мексика Американцями доносять, що на конференції, яка відбула ся в Гермосіло, пять північних стейтів постановило відлучити ся від Мексика і утворити нову, независиму републику під назвою „Злучені Мексиканські Держави". В склад сеї нової републики мають війти стейти: Сонора, Коахуіля, Дуранґо, Сінальоа і Чівава. Президентом має бути вибраний Венустіяно Каранца.

Найбільший міст на сьвітї.

В місті Редсбурґ, в Німеччині, передали в сих днях до публичного ужитку найбільший на сьвітї зелїзничий міст, який переходить через тамошний морський канал. Міст сей є так високий, що будуть могли під ним переїзджати найбільші кораблї, не схилюючи своїх щоглів, ані коминів. Зносить ся він 45 метрів понад поверхню води і є о 5 метрів висший від бруклинського моста в Ню Йорку.

Найбільше поступовий край.

Парлямент Данії, держави о найбільше демократичним устрою, ухвалив в сих днях закон, яким уділено жінкам право голосованя до державних тїл репрезентаційних, та признано жінкам всї полїтичні права. Данія, се богатий, незвичайно культурний край знаний сим, що неграмотних людий там нема і що нераз господарі-хлїбороби бували там міністрами.

Зріст дорожнечі в послїдних роках.

Анґлїйське міністерство торговлї видало недавно статистичну працю, посьвячену справі подорожіня средств поживи і взагалї удержаня в Анґлії. З сеї праці видко, що Анґлїйці не мають єще так великої причини нарікати на дорожнечу, коли цїни в Анґлії порівнає ся з цїнами инших країв. Підчас коли средства поживи подорожіли від р. 1900 до 1910 в Анґлії о 9 процент, то в тім самім часї зросли: в Франції о 17 процент, в Росії о 21 процент, в Австро-Угорщинї о 26 процент, в Німеччинї о 28 процент, в Японії о 38 процент, в Злучених Державах о 40 процент. Процентове означенє зросту цїн средств поживи в Австро-Угорщинї є взяте в пересїчности зі всїх австрійських країв. Спеціяльно в Галичинї средства поживи подорожіли значно більше ніж о 26 процент, як се анґлїйська офіціяльна статистика для цїлої Австро-Угорщини виказує. У Львові, приміром, і в инших більших містах Галичини, підскочили цїни средств поживи в протягу 10 послїдних років о 60 процент, а цїни мешкань подорожіли єще в більшій степени. Коли Анґлїйці скаржуть ся на зростаючу дорожнечу, то анґлїйський уряд признає слушність сим скаргам і старає ся дорожнечі зарадити. А в Галичинї всї жалї людности на нїщо не придадуть ся, — люди мовчать і дивлять ся лишень, якби виїхати за океан, бо польсько-шляхотський уряд певно лихови не буде старати ся зарадити. Австрійське правительство не тільки не займе ся справою дорожнечі, але єще два рази на рік підвисшає податки.

Нелїтний хлопець замордував цїлу родину.

Нечуваний морд поповнив в околиці французького міста Нант 15-лїтний хлопець Марцель Редіро. В суперечці зі своїм господарем, у якого був на службі, убив його на місци сокирою, а відтак в той сам спосіб замордував матір, жінку і троє дїтий господаря, а вкінци також служницю. По доконанім морді поклав ся убійник до ліжка і спав спокійно, поки полїція його не приарештувала.

Лїсове богатство Канади.

Канада, се правдоподібно найбогатший у лїси край на землї. Тільки Бразилїя, Сибір і північно-західні части Злучених Держав мають єще пралїси, які тягнуть ся на тисячі миль, а також край Конґо в середній Африці може іти в порівнаню з Канадою під зглядом лїсового богатства. Канадійські лїси представляють велику вартість, і тому обовязком держави є дбати про них. Доси однак не ведено в Канадї плянового лїсового господарства, аж доперва в минувшім році подумано про се і установлено в Брітиш Колюмбії осібний лїсовий відділ у міністерстві рільництва. Після обчислень канадійські лїси занимають простір 450.000 гектарів, а само вятинанє старих дерев буде тревати до 250 лїт.

60-ті роковини уродин М. Павлика.

Минувшого місяця минуло 60 років з часу уродин публїциста й провідника радикальної партії Михайла Павлика, що родив ся 17 вересня в Монастирську коло Косова. З того приводу явили ся у него в ювілейні дни відпоручники управи радикальної партії, пос. В. Стефаник та ред. М. Балицький, щоб зложити йому бажаня. З 60-им роком житя витає М. Павлика безнеречно весь український загал, що високо цїнить його характерність, безкорисність та невтомиму роботящість серед неприхильних житєвих умов.

Грецька добича на Болгарах.

Грецький міністер війни оголосив відомости про воєнну добичу Греків на Болгарах, на яку складають ся всякого рода воєнне оружє і засоби живности. Отже: 108 великих гармат найновійшої системи, 53 старі гармати Круппа, 15.000 карабінів Маузера, 5.000 карабінів Мартінього, 18.000 карабінів Манлїхера і 600 коний. В Деміргісар забрано Болгарам величезні маси муки, збіжа, кукурузи, хлїба, цукру, соли і консерв. В Серес і Драмі найшли Греки засоби живности вартости 10 міліонів франків, уніформів і амуниції на 17 міліонів франків, 200.000 франків сріблом і 30 вагонів турецької добичі, в нїй 12 люксусових вагонів, які колись бувша французька цїсарева Евгенїя дарувала була султанови.

Борба з торговлею живим товаром.

Намісництво у Львові видало в тих днях обіжник до старость і дирекцій полїції з завивом звернути пильну увагу на торговлю молодими дївчатами, яка в остатних часах починає в Галичинї грізно ширити ся. Обіжник наказує точну контролю над еміґрацією жінок та припоручує поучити населенє про небезпеку, яка грозить дївчатам в наслїдок виїзду за границю і приниманє там посад без попередних точних інформацій. Надто приказує обіжник звернути увагу на жінки та дївчата, що подорожують самі без опіки, а прибувши до якоїсь місцевости, доперва там шукають помешканя та занять при помочи несовісних аґентів. Такі аґенти використовують дївчата для брудних цїлий і стоять звичайно в зносинах з торговельниками живим товаром.

„SVOBODA" (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at
83 Grand St., Jersey City, N. J.
TELEPHONE: 498 JERSEY CITY.

Published by
The Little Russian Nat'l Union
of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

A. SAWKA, manager.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.
Single copy: 5 cts.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

Оплачувати газету треба всегда з гори.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий або почтовий моні ордер. Моні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістанете від почтаря або аґента на експресовім офісі, пішліть на нашу адресу, бо без того ми не годне гроший дістати.

Дописи просить ся писати лишень на одній стороні картки. Дописи, непригожі до друку, нищить ся, наколи з гори не було зазначено, що жадає ся їх звороту і не було залучено марок на зворот.

ЗАКОНОПРОЄКТ ПРО УКРАЇНСЬКУ МОВУ І УКРАЇНСЬКІ ТОВАРИСТВА.

Член російської Державної Думи, епископ Нікон, по національности Московець, прислав редакції „Ради" з Красноярска (єнісейської губернії) копію складеного ним законопроєкту про українську мову й українські товариства. Оригінал проєкту вислав він до Державної Думи членам до підпису, котрих повинно набрати ся 30 для того, щоби проєкт могла розглядати і обміркувати Державна Дума. Проєкт сей має заголовок „Законодатна пропозиція про українські школи й товариства", а текст його без ніяких змін такий:

„Автори сеї законодатної пропозиції дуже добре розуміють, що вони (наки і наки) піднимають питане вже старе, що богато разів піднимало ся, розбирало ся і вирішено було неґативно і ніби остаточно навіть чималим числом представників тої самої нації, якої се питане безпосередно торкає ся; але автори сеї пропозиції в той самий час дуже добре знають, що питане, яке вони знов піднимають (окремо від всїх инших питань, самостійно, а не між иншими) — питане *ваги надзвичайної*, що торкає ся калїченя 37-міліонового українського народа — народа пригнобленого, але вірного Росії й тепер і завше. Ми знов піднимаємо питане про українську школу і культуру. Се питане піднимає ся з давна; про сю справу, хоч і не богато, говорили вже і в 4-ій Держ. Думі; але те, „що має своєю основою правду, не можна не повторювати, хоч би й рискуючи надоїсти". (Пирогов).

„Нащо суперечка, нащо ворожнеча? Для чого бачити — шукати в день з ліхтарем — небезпеку, Мазепу, автономію, відділене там, де сього в величезній масі зовсім нема? Для чого обвинувачувати цілу націю в сепаратизмі, на який слабують дуже небагато Українців? Не можна змагаючись (а се повинно бути) з сепаратистами, автономістами, фанатиками. — „мазепинцями", — суворо карати весь прекрасний український народ, відбираючи від нього мову і рідну культуру.

„Ми нагадуємо такі істини Державній Думі: „Поезія властива народови: народ, якого-б він племени не був, зовсім без поезії істнувати не може. Через се, у кождого народа є йому одному властива поезія, як наслідок його внутрішньої творчости, його поетичної вдачі". (Покровський).

„Мова — знаряддя дивних звуків поезії, і коли ви одберете її у народа, то поезія народа зубожіє, завяне, немов підтята пишна, буйна квітка — душа народа виродить ся...

„Україна, не вважаючи на довговічний гніт, то слабійший, то сильнійший, не вважаючи на ґвалтовне підрізування її „трепыхающихся" крил, (що тріпочуть ся), показала себе всьому сьвітови своєю чарівною поезією — сумною, чудовою піснею, спромогла ся дати сьвітови своїх письменників, учених, артистів і поетів, і, скажемо словами С. Майкова, „коли були (а вони були) тяжкі гріхи за нашою бюрократією, то гріх проти 30 міліонового народа найбільше смертний і непростимий". Тяжко знати, що й досі — задля бюрократичних і цілком мертвих ідеалів русифікації — богата, красна, талановита, цьвітуща і поетична Україна засуджує ся на виродження, повільне отупіння і повільне вмірання.

„Які богацтва духа, любови, мистецтва марно пропадають в мертвотній, обрусительній і казенній сучасній, наприклад, українській школї"*). От що ми чуємо (і не даремне) од дїтий України, які вже прокидають ся, найвірнійших підданців великої єдиної Російської Держави. Се розпучливий крик наболїлих, змучених душ, але він не збудив відгомону в серцях, закованих в міцну броню наших бюрократів всїх верств та інституцій".

„Український народ не шукає якоїсь преслoвутої автономії, відродження Січи Запорожської; Українці — не сепаратисти. Український народ прагне тільки *своєї* мови і *своєї* історії в своїй українській школї і житю. В задоволенні сього природного, законного бажання одної з ґалузів руського народа рішучо нічого небезпечного нема. Українці не инородці, вони — свої, наші рідні брати, а через се їх і не повинно обмежувати в мові і національному культурному розвиткови; в противному разі ми самі дорівнюємо їх, своїх братів, до євреїв, Поляків, Грузинів і инших справжніх инородців.

„Ми самі розпалюємо своїм гнітом над національною українською культурою „мазепинство", ми самі утворюємо ворожнечу братів, розлад в одній рідній семі, однімаючи право на життя мови, товариства, літератури, театра і т. п. у 30 міліонового народа, наївно запевняючи, що ся мова „мужицька", що се не мова, а „тарабарщина", вигадана Грушевським**) і спілкою, що се не мова, а вмираючий „провінціялізм", мова „сотворена дурнуватими хохломанами"***) і т. п., і т. п., що української мови взагалї „не було, нема і не буде"†). Українська мова була, є і буде; заперечувати се можуть люди або зовсім незнайомі з Україною або „перевертнї", що зламали свою народність, порвали всякі звязки з національним життєм свого племени, сьвідомі або несьвідомі одступники од рідного. „Пуста вигадка — будити мертвих, мертві не воскресають"††). Се вірно, але-ж українська мова жива, її ще не спромогли ся вбити, і чи добре дїло — ховати живих, а чи пуста вигадка — ратувати й оживляти придушених, ще не задушених, придавлених, але ще не задавлених, визволяти безневинно поневолених, що страждають, але ще не покараних, не замучених до краю?

„Ми нижче підписані члени Думи, не бувши ні соціял-демократами, ні конституц. демократами, пропонуємо Державній Думі:

„1) дозволити вести навчання в українських початкових школах всїх відомств (принаймні, перші два роки вчення) на рідній українській мові;

„2) призначати учителями в сї школи переважно Українців і осіб, що знають місцеву мову;

„3) завести навчання в українських початкових школах української мови та історії України, поруч з мовою російською і російською історією;

„4) не переслїдувати, вишукуючи провини й прогріхи товариств „Просьвіта", як інституцій виключно просьвітних, поширення знання, дозволених брошур і книжок на українській рідній мові; закриття сих товариств на далї можна буде робити тільки по постанові відповідного законного суда, а не шляхом адміністративного розсуду, — часто цілковитої самоволї.

„Ми певні, що справедливе відношенє до прекрасного племени поведе єдину Росію не до руїни і безсилля, а до сили і зросту. „Мазепинський рух треба оповістити державно злочинним і нищити його всїма (!) засобами. Ватажків сього руху треба виловлювати (!) і вигоняти з Росії назавше"†††).

„Сю законодатну пропозицію просимо передати на розгляд і оброблення в відповідну комісію".

Такий текст законопроєкту епископа Нікона.

Ми подали його в цїлости, як історичний документ, не входячи в полеміку проти тих точок його, з якими рішучо не можна погодити ся.

З приводу сього факту пише „Рада" у вступній статї 203 числа:

„Голос еп. Нікона, правого по переконаням, Великороса родом, але, як відомо, з конфлїкту його з синодом, людини незалежної й щирої в своїх думках і словах, набирає тепер особливої ваги і значіня, коли російський уряд, більшість Думи і впливові кола російського громадянства вороже ставлять ся не то що-до ідеялів і програми сучасного українства, а й до чергових домагань біжучого моменту, до потреб українського народу, пекучих не тільки з погляду українських національних домагань.

„Система русифікації і заборон, що тягарем лежать на українському народї та проявах його культурного житя і діяльности, не видержує ніякої критики взагалї і навіть в тім разї, коли за тверезу критику береть ся людина, що довго жила, росла й виховувала ся в атмосфері консервативних поглядів і звичок. Ми зовсїм поки-що не торкаємо ся думок еп. Нікона про автономію України, про культурну самостійність, про сепаратизм то-що, — поки-що перед очами у всїй його показности встає надзвичайний для теперішньої дійсности, утвореної націоналїстичним курсом, факт.

„Особа високого чину, та ще чину духовного, Великорос, правий, звертаючи ся щиро і просто, без усяких міркувань особистого, політичного і карієристичного характеру, до українських потреб, найпразнїйше для даного моменту поставлених Українцями на сцену біжучого моменту, мусить (бо не може инакше) прямо і щиро заявити, що такі потреби не можна не задовольнити. Ся законодатна пропозиція є найсильнїйший удар по арґументації правих проти української мови і культури, а окрім того й ще один арґумент в наші руки".

Як доходять послїдні вісти з Петербурга, російський уряд задумує робити епископови Ніконови трудности при внесеню його законопроєкту перед Державну Думу.

Епископ Нікон заміряв внести свій законопроєкт на найблизшій сесії петербурської Думи, яка розпічне ся в жовтни с. р. однак Синод за почином чорносотенних верховодячих кругів урядової Росії не дав епископови позволеня, щоби брав участь в засїданях думи в жовтневій сесії та особисто підніс і попер свій законопроєкт. Можна було сподївати ся, що темна Росія ужиє всїх способів, щоби шляхотні почини еп. Нікона і правдиво поступових російських людий вже з кореня забити. Якаб доля не постигла замірену акцію еп. Нікона, його законопроєкт дає найкращий доказ, що в народнім і державнім житю Росії українська справа війшла в актуальну стадію, якої остаточне справедливе порішене лежить також в інтересі великоруського народа та цїлої державної Росії.

*) Із листа до одного з авторів сеї пропозиції.

**) Савенко.

***) Меньшиков.

†) Валуєв.

††) Ф. Ч.

†††) Меньшиков.

Панамський канал.

В сих днях перебивають послїдну запору, яка дїлить панамський канал від Атлянтійського океану. Отже се велике дїло є вже в засаді довершене. Остають єще кінцеві роботи, які вже не заберуть богато часу. В минувшім роцї означено, що перший корабель переплиге через канал в жовтни с. р. З причини однак опізненя робіт, термін сей пересуне ся о кілька місяців.

Тимчасом Европа обчислює користи, які їй принесе панамський канал. Економісти доходять до сего переконаня, що головну користь з панамського каналу буде мати Америка, а Европа користати буде з него відносно небогато.

А преці гадка будови каналу вийшла з Европи, іменно з Франції. В р. 1881 товариство, основане Лєсепсом, який вибудував суеський канал в Єгипті — розпочало будову сеї великої водної дороги, маючи до розпорядимости капітал в висоті 300 міліонів франків. В р. 1888 товариство се по виданю цїлого свого капіталу, затягнуло довг в сумі 400 міліонів, який вже в слїдуючім роцї зріс до висоти 1.762 міліонів франків. Природна річ, що се товариство мусїло збанкротувати. В р. 1894 основалось нове французьке товариство в цїли продовжуваня будови каналу з капіталом 65 міліонів франків. Се нове товариство однак ограничило свою працю виключно до запобіженя знищеню розпочатих першим товариством робіт і в цїли удержаня в добрім стані машин. В р. 1902 спродало друге товариство всї свої права і цїлий інвентар Злученим Державам за 40 міліонів долярів.

Американці видали на будову панамського каналу більше ніж 300 міліонів долярів, і ся сума єще значно зросте. Колиб хотїти опроцентувати цїлий вложений капітал по 3 процент від ста і покрити всї кошти руху, мусїв би канал приносити дохід річно около 15 міліонів долярів; отже відповідно до сего мусїли би бути побирані оплати від кораблїв за переїзд через канал. Дальше обчислили Американці, що вже в роцї 1915 рух на каналї обійме 10 міліонів тон, а по 5 лїтах зросте о 40 процент. Побираючи по одним долярі від тони титулом оплати за переїзд, можна би по упливі кількох лїт опроцентувати цїлий капітал.

Неможливо предвидїти, чи обчисленя сї не заведуть, передовсїм в початкових роках, але колиб се навіть наступило, то Злучені Держави не понесуть страти, бо будуть мати великі посередні користи з сего каналу. Однак Европа буде мати з панамського каналу значно меньші користи.

Дорога з Ню Йорку до портів Австралії зменшить ся через канал середно о 3.000 кільометрів, а до японьских і хінських портів о 2.000 кільометрів. Але з Трiєсту, Бреми, Гамбурґа дорога до східної Азії й Австралії є коротша через суеський канал, ніж на канал панамський. Отже віддалене Нового Йорку від Австралії, Хін і Японії буде меньше, ніж віддалене від сих країв Німеччини і Анґлії.

В відношеню до східної Азії й Австралії панамський канал загально не змінить теперішнього стану европейського мореплавства — инакше однак буде виглядати, коли узглядни ть ся західні побережа полудневої Америки. Дорога з Европи до Вальпараізо скоротить ся о 1.500 кільометрів, до Ікик о 3.000 до Каляо о 4.000. Однак користи, які повстануть для Европи зі скороченя сих доріг, значно обнижить ся, коли зважити ся, що входять тут у згляд головно такі товари, при яких не дуже залежить на поспіху. З сеї причини многі корабельні товариства в Европі будують великі вітрильні кораблї для перевозу салїтри з Чіле. Очевидно сї вітрильні кораблї будуть і дальше плисти старою дорогою.

Взагалї Американці стремлять до того, щоби користи з панамського каналу виключно для себе запевнити навіть згладом західного побережа полудневої Америки. Після умови з р. 1901 кораблї „всїх держав" є рівноуправнені до користуваня панамським каналом. Дотепер Американці сю постанову так толкували, що під загальним означенєм „всї держави" має ся розуміти „всї американські держави". Коли Анґлія в енерґічний спосіб запротестувала проти такого толкованя міжнародного договору — Американці видумали инший спосіб, щоби користи каналу для своєї торговлї побільшити. Всї кораблї, отже й американські, будуть оплачувати означену належитість за переїзд, але з кінцем року уряд Злуч. Держав буде американським кораблям звертати заплачені оплати, отже в той спосіб улекшить американській торговлї конкуренцію з европейською торговлею. Проти сего не могла вже Анґлія протестувати.

Коли зважить ся всї обставини, мусить ся прийти до переконаня, що панамський канал ані в приближеню не буде мати для Европи такого значіня, як суеський канал. Отворене отже панамського каналу є властиво виключно американським торжеством.

Всї однак передвиджені користи для Злучених Держав о стільки справдять ся, о скільки сей край знайде у себе фонди на вибудоване американської торговельної фльоти, бо доси 88 процент американської торговлї з заграницею веде ся за помочию европейських кораблїв.

Справоздане

відпоручника Просьвітної Комісії Р. Н. Союза з поїздки за місяць вересень с. р.

На просьвітних зборах:

В Вудгевен, Л. Ай., Н. Й. вписало ся до тов. „Просьвіта в Америці" 20 членів і зложили: вписового $5.00, передплати $9.25. — Разом $14.25.

В Бофало, Н. Й., вписало ся до „Просьвіти" 34 членів і зложили: вписового $8.50, передплати $5.25, Бр. сьв. О. Николая $10.00. — Разом $23.45.

В Н. Тонаванда, Н. Й., вписало ся до „Просьвіти" 9 членів і зложили: вписового $2.25, передплати $1.75. — Разом $4.00.

В Дєпю, Н. Й., вписало ся до „Просьвіти" 35 членів і зложили: вписового $8.75, передплати $1.00, Бр. сьв. Василія Вел. жертвувало $5.00. — Разом $14.75.

В Рочестер, Н. Й., вписало ся до „Просьвіти" 70 членів і зложили: вписового $17.00, передплати $5.25, Бр. сьв. Йосафата жертвувало $5.00, Бр. Рицарів сьв. Георгія $5.00. — Разом $32.75.

В Обурн, Н. Й., вписало ся до „Просьвіти" 49 членів і зложили: вписового $12.25, передплати $3.00, Бр. сьв. О. Николая жертвувало $15.00, Тов. „Зап. Січ" $10.00, Тов. „Боян" $5.00, Сестр. Пр. Діви $5.00. — Разом $50.25.

В Фултон, Н. Й., вписало ся до „Просьвіти" 31 членів і зложили: вписового $7.75, передплати $3.75, Тов. „Зап. Січ" жертвувало $5.00. — Разом $16.50.

В Сиракюз, Н. Й., вписало ся до „Просьвіти" 50 членів і зложили: вписового $12.50, передплати 25 цнт., Тов. Укр. Січ жертвувало $10.00, Тов. „Зап. Січ" $5.00. — Разом $27.75.

ВІД ПРОСЬВІТНОЇ КОМІСІЇ Р. Н. С.

Отсим подаю до загального відома, що Пр. Комісія Р. Н. С. припоручила мені залишити поїздку по просьвітних зборах з днем 1-го жовтня с. р. а забрати ся до реальної роботи просьвітної з осідком в Джерзи Сіти.

Для веденя дальших просьвітних зборів покликано пп. Володимира Кнїгиницького і Антіна Цурковського.

ДМИТРО АНДРЕЙКО,
референт Пр. Ком. Р. Н. С.

ПРОСЬВІТНІ ЗБОРИ

з присутности відпоручника Просьвітної Комісії Р. Н. С., п. Вол. Кнїгиницького, відбудуть ся в біжучім і слїдуючім місяци в отсих місцевостях.

Жовтень:

12-го в Гудсон, Н. Й.
14-го в Пікскіл, Н. Й.
16-го в Спрінґ Валей, Н. Й.
18-го в Пасейк, Н. Дж.
19-го в Нюарк, Н. Дж.
21-го в Редінґ, Па.
23-го в Ню Філаделфія, Па.
25-го в Тавер, Па.
29-го в Централія, Па.
30-го в Мт. Кармел, Па.

Падолист:

1-го в Белфонт, Па.
2-го в Реймі, Па.
3-го в Смітвіл, Па.
4-го в Смок Рон, Па.
6-го в Гокрон, Па.
8-го в Гестінґс, Па.
9-го в Патон, Па.
11-го в Барнесборо, Па.
12-го в Спанґлер, Па.
14-го в Діксонвіл, Па.
15-го в Індіяна, Па.
16-го в Форд Сити, Па.
18-го в Ситсборо, Па.
19-го в Глен Кемпбел, Па.
21-го в Ілінор, Па.
22-го в Сайксвіл, Па.
23-го в Ойл Сіти, Па.
26-го в Шефілд, Па.
30-го в Бутлер, Па.

ПРОСЬВІТНІ ЗБОРИ

з присутности відпоручника Просьвітної Комісії Р. Н. С., п. А. Цурковського, відбудуть ся в слїдуючім місяци в отсих місцевостях.

Падолист:

2-го в Нортгемптон, Па.
4-го в Колдейл, Па.
6-го в Ст. Клер, Па.
8-го в Майнерсвіл, Па.
9-го в Шенандоа, Па.
11-го в Маганой Плейн, Па.
13-го в Маганой Сіти, Па.
15-го в Тресков, Па.
16-го в Макаду, Па.
18-го в Бівер Медовс, Па.
20-го в Еклей, Па.
21-го в Фриленд, Па.
22-го в Стактон, Па.
23-го в Гейзелтон, Па.
25-го в Бервік, Па.
26-го в Глен Лайон, Па.
27-го в Алден Стейшен, Па.
29-го в Рон, Па.
30-го в Вілксбері, Па.

РОДИМЦЇ! ЯВЛЯЙТЕ СЯ ЧИСЛЕННО НА ВІЧАХ, УСТРОЮВАНИХ ПРОСЬВІТНОЮ КОМІСІЄЮ Р. Н. СОЮЗА!

ПОВІДОМЛЕНЄ.

Отсим дає ся до відома всїм П. Т. місцевим Урядникам Р. Н. Союза в Америці, що дня 22-го вересня (септембра) 1913 р., вислано почтою до всїх відділів Р. Н. Союза в Америці, по три примірники „Показчика", друкованого руськими буквами („Показчик", друкований латинськими буквами, буде висланий пізнїйше, як вийде з друку).

Місцеві секретарі по отриманю „Показчика" мають доручити по одному примірникови другим місцевим Урядникам, а то Предсїдателеви і Касієрови, а один примірник кождий місцевий секретар має собі оставити.

Всї пп. місцеві Урядники Р. Н. Союза в Америці, маючи в руках висше згаданий „Показчик", мають стисло застосувати ся до всїх вказівок, які находять ся в показчику і після тих вказівок поступати на будуче.

Головний Уряд Р. Н. С. в Америці.

РЕКОРДОВЕ СПРАВОЗДАНЄ Р. Н. С.

за місяць вересень 1913 р.

НОВОПРИСТУПИВШІ ВІДДІЛИ.

Братство сьв. Івана Богослова в Скрентон, Па.

В. 362. Деревяний Іван, Білан Кирило, Олеияк Теодор, Гулцьо Стефан, Бобітко Федько, Гіт Григорій, Кабан Іван, Величко Василь, Небесний Сенько, Савка Григорій, Фецич Андрій, Кавулич Василь, Деревяний Петро, Тунета Сенько, Желинський Іван, Гайдучак Филип, Кореньовський Іван.

Товариство „Запорожська Січ“ в Олін, Н. Й.

В. 363. Васьків Стефан, Довган Семен, Бадів Іван, Підскальний Федь, Слободяни Іван, Підскальний Гаврило, Кліщ Іван, Кліщ Стефан, Суник Михайло, Підскальний Ілько, Леськів Никола, Ткач Гриць, Косців Іван, Мельник Михайло, Кривий Михайло, Фідірка Василь, Бойко Михайло, Підскальний Іван, Вовк Петро, Луцишин Стефан, Підскальний Михайло, Мішанець Іван, Данилишин Михайло, Самаранда Михайло, Непорадний Кліщ Іван, Курман Юрко, Мацкула Іван, Лялюк Андрій.

Братство сьв. Василія Великого в Клівленд О.

В. 364. Русин Григорій, Шийка Миколай, Бусько Миколай, Синюта Іван, Гирман Андрій, Кукиз Михаїл, Гавронський Михаїл, Юрочко Григорій, Ярига Миколай, Крик Дмитро, Владика Андрій, Кмита Матвій, Личко Петро, Коміш Василь, Роборецький Петро, Шийка Николай, Ковальський Василь, Михалюк Андрій, Карпевич Іван, Небожук Йосафат, Кіс Лука, Постирнак Дмитро, Балко Іван.

Братство сьв. Анни в Фреквіл, Па.

В. 365. Шабан Іван, Земба Николай, Підкасаний Віцко, Дзядас Андрій, Гевчук Михаїл, Черкас Петро, Кузик Демко, Козловський Віцко, Хабза Стефан, Грицай Николай, Чупка Михаїл, Яцковський Михаїл, Дуляєвський Кароль, Добровольський Юстин, Ляк Іван, Романінець Ілько, Марцін Андр., Мельник Прокіп, Мельник Тимко, Грицай Ів., Дужий Кар., Підкасаний Тимко, Шоган Ст., Дробат Кость, Камінський Петро, Дзядас Ів., Гешльовський Ант., Янюк Мих., Мельник Андрій, Черкес Теодор, Цебринський Тимко, Бартнік Яків, Романюк Андрій, Ляк Кароль, Теренюк Данило, Андрусишин Іван, Ухнар Іван, Тимошик Яцко, Пайда Федор.

Братство сьв. Івана Хрестителя в Фріленд, Па.

В. 366. Матис Митро, Березяк Ілько, Калінович Станіслав, Калінович Стефан, Міцишин Михайло, Кудлик Андрій, Гирча Вахомій, Сухарський Стефан, Кудлик Іван, Кріль Кость, Урина Іван, Давущак Федор, Калінович Василь, Андрух Стефан, Малець Михайло, Андрух Дмитро, Блонський Войтко, Кулаба Василь, Щепанський Петро, Данько Михаїл, Мицищин Дмитро, Дрозд Іван, Дрозд Николай, Салак Іван, Данько Дмитро, Качмарик Стефан.

Тов. „Запорожська Січ“ в Рочестер, Н. Й.

В. 367. Федоришин Дмитро, Рига Николай, Шихворост Яць, Тимків Мих., Сухарник Гриць, Мудрик Іван, Попович Николай, Тимків Іван, Которинський Николай, Попадюк Іван, Перчик Николай, Мазурчак Николай, Бреславський Теодор, Кобрин Теодор, Федоришин Василь, Мельник Антін, Антонишин Дмитро, Дудин Василь, Тимків Николай, Конрад Василь, Манич Николай, Яців Андрій, Федоришин Стефан, Яцицький Михайло, Гошовський Николай, Попович Михаїл, Андрів Сидор, Бащук Василь, Бреславський Николай, Мельник Василь.

Братство сьв. Арх. Михаїла в Філядельфії, Па.

В. 368. Слейза Лесько, Крейда Стефан, Бортник Стефан, Димай Онуфрій, Головач Михайло, Прончак Демян, Крупяк Василь, Буляк Николай, Якубчак Роман, Шимчак Ігнатий, Буляк Василь, Матищак Данько, Вадзюк Олекса, Крупяк Тимко, Хромчак Ігнатий, Хромчак Ізидор, Шимчак Дмитро, Шимчак Стефан, Масляк Тимко, Драсяк Николай, Прончак Теодор, Яцишин Гавриїл.

Братство сьв. О. Николая в Палмертон, Па.

В. 369. Романів Стефан, Максимців Григорій, Зварич Кузь, Гук Стефан, Творковський Казьо, Огроднік Филип, Деркач Семен, Зварич Сенько, Лисогір Іван, Сидорик Іван, Флейтута Семен, Пукас Юрій, Возьний Юхтин, Мащталяр Петро, Дуркот Стефан, Лущанець Лукаш, Хардюк Софрон, Млинко Іван, Гнатишин Григорій, Круль Яцко, Пукас Юрій, Фрині Онуфрій, Бомба Дмитро, Фриик Юрій, Козьович Николай, Кісіль Петро.

НОВОПРИСТУПИВШІ ЧЛЕНИ.

В. 1. Коппецянський Петро, Спліт Владис.
В. 6. Томчо Іван.
В. 7. Брик Ігнат.
В. 9. Реповський Михайло, Жуков Николай.
В. 10. Бадика Стефан.
В. 12. Тавчик Анна.
В. 15. Бай Антін, Проц Іван, Шлепач Михайло, Жултко Юрко, о. Ортинський Іван.
В. 16. Паславський Фецко, Трубіла Петро.
В. 17. Кубинич Стефан.
В. 19. Семанишин Михайло, Шешорак Федор, Буртик Йосиф (Семана) Чупа Стефан, Павліна Юрко.
В. 23. Шандор Іван, Томко Михайло.
В. 24. Сьвентик Франко.
В. 27. Телецьо Іван.
В. 28. Трияновський Василь, Вуканин Іван, Біндереш Юрій, Стефаник Йосиф.
В. 30. Кравець Антін (мол.).
В. 33. Андрух Стефан, Мацко Федор.
В. 35. Лекман Михайло.
В. 36. Якубик Іван.
В. 38. Таньчак Николай.
В. 42. Комар Іван.
В. 46. Піскорик Іван, Фецко Михайло.
В. 47. Сушинський Михайло, Гливяк Дмитро, Гладьо Андрій.
В. 49. Папчук Александер, Варгала Йосиф.
В. 51. Салабан Іван, Синлик Август, Синлик Володимир.
В. 53. Кинах Андрій, Кудла Михаїл.
В. 56. Букса Іван.
В. 57. Федик Петро, Дубець Варвара.
В. 58. Копилець Петро, Копилець Ева, Карня Віцентий.
В. 60. Крегель Катерина.
В. 61. Чінгели Васко.
В. 62. Вагнер Марія.
В. 69. Мартинів Василь.
В. 70. Ясінський Александер.
В. 72. Юган Яцко, Пнига Фецко.
В. 76. Галамус Максим.
[illegible]
В. 78. Блащ Йосиф.
В. 80. Шандор Михайло.
В. 82. Гутовський Павло.
В. 90. Вознюк Петро.
В. 91. Береза Павло, Гудяк Кульчицький Ів.
В. 92. Олійник Дмитро, Куцій Михайло, Кухарський Данило, Дагун Іван, Штирка Дмитро.
В. 94. Савяк Максим, Бугрин Іван.
В. 96. Данкевич Йосиф.
В. 99. Лопачак Теодор, Ковальський Дмитро.
В. 104. Ікало Василь.
В. 106. Савчак Никола, Шпак Панько, Сенишин Стефан.
В. 109. Капіс Стефан, Шовіковський Андрій, Павлюк Василь.
В. 111. Моцьо Стефан, Прокопчак Андрій.
В. 114. Ковали Андрій.
В. 115. Ціпліцький Іван.
В. 117. Бриліпський Василь, Угорчак Миколай, Калинюк Павло.
В. 119. Бігун Андрій.
В. 121. Бреза Михайло.
В. 124. Щербатий Микола, Горбовий Петро (мол.), Лось Федько, Горбовий Михаїл, Климків Нестор, Онушканич Іван, Лешик Михаїл, Кіт Михаїл, Тицяк Василь, Пельо Дмитро, Крайник Андрій, Пельо Тимко, Корсак Михаїл, Форка Іван, Пехкий Михаїл, Козак Стефан, Валях Ілько, Явний Миколай, Явний Ілько, Пішко Миколай, Паранька Петро, Мащак Іван, Жубрид Кароль, Лось Михайло, Пидіш Михаїл.
В. 126. Кунець Симеон.
В. 127. Скрип Стефан, Шляхетка Йосиф, Біняль Павло, Боровець Петро, Гузда Алексій, Кагор Лука, Тимкович Евгеній, Войтович Григорій, Давидко Юрій.
В. 130. Терлецький Михаїл, Гребіш Михаїл, Будній Теодор.
В. 133. Окрепкий Василь, Гарасимчук Йосиф, Гнида Ілько, Благут Стефан, Кішний Петро.
В. 136. Котко Іван, Карп Гринько.
В. 143. Юрчик Василь.
В. 146. Захарків Лука, Доскоч Данило.
В. 154. Гузій Михайло, Марцінко Андрій, Юла Василь.
В. 155. Гидеш Іван, Козак Теодор, Чумер Гелена, Ізік Катерина.
В. 157. Ференц Михайло, Снюютка Николай.
В. 158. Голинський Антоній, Батіг Григорій.
В. 161. Бернатовський Петро.
В. 162. Околович Іван, Мащак Людвік, Яжпича Кароль, Станьчик Пазя, Грудецький Михаїл, Цик Теодор, Госсейко Людвік, Панаш Антін, Мельникевич Василь, Гончар Іван, Насінник Анна, Дзюрдзевич Йосиф, Люля Казимір.
В. 165. Купчак Петро, Інкала Михаїл.
В. 168. Говор Володимир, Толпій Петро.
В. 169. Федорнак Юрій.
В. 170. Скрепчук Антін.
В. 172. Гаптас Михайло.
В. 173. Секеряк Зузанна, Даньчик Марія.
В. 180. Дуліцкий Александер.
В. 181. Кльовин Дмитро.
В. 185. Ваник Михайло.
В. 188. Бляха Дмитро, Васильків Іван (Головішак), Гондур Марія, Беца Марія.
В. 192. Тимчишин Настя.
В. 193. Роговський Дмитро, Напуба Мих.
В. 194. Гусак Анна.
В. 197. Кебала Федор, Сабол Юрій, Янощак Стефан.
В. 200. Пташник Федь.
В. 208. Марінко Іван, Сікора Михайло, Тензян Кароль.
В. 209. Бойко Роман.
В. 210. Палевода Никола.
В. 211. Войсович Олекса, Бусель Михаїл.
В. 213. Чмір Кузьо, Радицький Петро, Чмир Гриць, Пастущак Теодор.
В. 214. Петрук Олекса.
В. 217. Кісіль Іван, Бурка Мартин, Плекан Василь.
В. 218. Левів Петро, Болодкевич Іван, Сокіл Йосиф (син Михайла), Єдинок Михайло.
В. 221. Карач Стефан, Козак Йосиф, Гой Дмитро, Кобеляк Іван.
В. 223. Гаврилич Іван, Пех Теодор, Курик Сидорий.
В. 225. Полюжин Оніхро.
В. 229. Гнатушко Василь, Полько Іван.
В. 232. Русин Іван, Ятчишин Йосиф, Тимочко Николай, Грисяк Николай, Грисяк Михайло, Різнів Іван, Ференц Василь, Шумила Василь.
В. 234. Бохна Анна, Гуль Вукол.
В. 235. Пазин Іван, Крийовський Йосиф.
В. 231. Мороз Олекса.
В. 239. Пащук Павло, Білінський Михаїл Слотило.
В. 241. Леськів Феська.
В. 242. Куйбіда Андрій, Куйбіда Федь.
В. 244. Добранський Дмитро, Машлюх Максим, Машлюх Василь.
В. 245. Яшкевич Йосиф.
В. 246. Саміла Николай.
В. 247. Гадпняк Іван, Гнатяк Ілія.
В. 248. Монька Григорій, Новак Стах, Рубинович Іван.
В. 249. Намісняк Юрій.
В. 250. Гловацька Юстина, Римняк Петро.
В. 251. Сорочак Никола, Яцишин Іван.
В. 252. Шепеші Анна.
В. 254. Яфрим Яцинич.
В. 255. Сарахман Стефан.
В. 259. Мушинський Іван, Гіньєворський Дмитро.
В. 260. Воробець Ігнац, Гавучак Михайло, Гулій Михайло, Чепела Олекса, Вінят Іван, Гах Олекса, Манчур Петро.
В. 264. Демчик Юрій.
В. 265. Новіцкий Федор, Мурин Юрій, Ловича Юрій.
В. 268. Козий Юрій.
В. 275. Ленард Анна, Варга Юлія, Псечух Юлія.
В. 276. Здарський Александер, Доніряк Андрій.
В. 278. Дністрян Федьо (Сави), Петях Василь (Михайла), Петях Петро (Дмитра), Поточний Василь, Стець Матій, Федаш Юрко (Луки), Крутий Василь, Читиць Стефан, Марикопь Луцьо, Дністрян Семен, Гомзяк Захар, Петях Юрко (Греца).
В. 279. Скікевич Еміль, Дяк Гриць.
В. 280. Грицко Петро.
В. 282. Дідуник Олекса, Ярмакович Іван, Парибус Гринько, Дідуник Андрух, Парибус Семко.
В. 283. Грубий Гринько.
В. 286. Лесь Іван.
В. 288. Запаржоний Ваврик, Запаржоний Олекса.
В. 292. Андрусевич Ілько, Романів Николай, Романів Нилип, Савола Іван, Ониськів Теодор.
В. 293. Войтушок Марія.
В. 295. [illegible]
В. 296. Беднарчук Іван.
В. 299. Рилик Василь.
В. 300. Шпега Стефан, Недзельський Антоній, Фенчин Григ.
В. 301. Ваврпчук Ілія, Кукла Теодор.
В. 304. Маричканич Кирило, Лазорчак Іван, Лішка Іван.
В. 305. Белен Василь, Міклошевич Андрій, Міклошевич Юліянна.
В. 306. Тарас Василь.
В. 310. Демчак Альбета, Петрик Юліянна, Славик Анна, Сотак Марія, Теремунь Анна.
В. 312. Войтко Антін, Филипчак Стефан.
В. 313. Клітус Єлисавета.
В. 315. Микитишин Анна.
В. 316. Гаврилів Петро.
В. 317. Волич Федор, Гоменюк Гринько.
В. 319. Микулич Анна, Фурінець Максим.
В. 320. Івахів Олекса.
В. 323. Кархут Петро, Тарнопольський Константин.
В. 325. Данилець Ефрозина, Поступак Юрко, Лошак Николай.
В. 327. Сенюк Ілько, Лубянецький Теодор.
В. 330. Шаган Текля, Вітеняк Настя, Ликтий Марія, Голіберда Анна, Голят Катерина, Пшпічка Настя, Стоцька Анна, Шагон Текля, Ковалик Ілько, Дормала Володимир.
В. 336. Задерецький Николай.
В. 340. Меленьчук Андрій, Безушко Дмитро, Копилець Іван (син Яци) Онуфрів Володимир.
В. 342. Рущак Трофим, Гичпан Андрій, Гінда Михаїл, Музика Орест.
В. 345. Ричак Франко, Макар Петро, Савка Григорій, Гелетканич Василь, Футала Василь.
В. 349. Мельник Іван, Корчинський Саверко, Кушнір Петро.
В. 353. Черечон Михайло.
В. 354. Пашковський Йосиф.
В. 355. Міханцьо Дмитро, Рибант Іван, Чоловський Петро.
В. 359. Пуцаковський Ілія, Сидорович Федор, Гальчак Варвара.
В. 360. Корилик Йосиф, Яцентий Дмитро, Ваврик Іван (син Федя).

ЧЛЕНИ НАНОВО ПРИСТУПИВШІ.

В. 1. Венарчик Петро, Фір Олекса, Товт Іван, Циґляр Френк.
В. 4. Шклярик Василь.
В. 9. Гутера Осиф.
В. 40. Кошуба Михайло.
В. 47. Герман Йосиф.
В. 56. Каральо Петро.
В. 62. Беднар Марія.
В. 66. Яртемик Григорій, Валько Іван, Сеньчак Семан.
В. 70. Мазур Петро, Венгер Петро.
В. 82. Смольський Юрко.
В. 85. Вільчинський Афтан.
В. 103. Павлюк Анна, Павлюк Петро.
В. 104. Польний Іван, Брус Григорій.
В. 108. Костишин Василь.
В. 130. Короновський Петро.
В. 133. Федорович Олекса.
В. 135. Подкалицький Іван (мол.).
В. 140. Хумик Василь.
В. 143. Шітаревич Василь.
В. 147. Соловій Симко, Купаба Павло.
В. 162. Касяшин Вінцентій.
В. 170. Сойка Евстахій, Довгополий Іван, Кохан Андрій, Мазур Василь.
В. 176. Цекот Федор.
В. 205. Сеник Семен.
В. 208. Шпас Кондрат.
В. 218. Десяк Николай.
В. 225. Демко Федь.
В. 238. Пуціло Теодор, Пігон Дмитро.
В. 241. Погребецька Олена.
В. 260. Соколовський Іван, Іван Шедний.
В. 300. Махник Василь, о. Копитчак Волод.
В. 301. Костюк Ізидор, Коваль Прокіп, Брилевський Йосиф.
В. 319. Марусяк Прокоп.
В. 325. Бручковський Михайло.
В. 337. Демкович Анна.
В. 341. Цвинар Михаїл.

ЧЛЕНИ ПРИСТУПИВШІ З ПЕРЕСТУПНИМИ ЛИСТАМИ.

В. 3. Тимкевич Филип.
В. 11. Кантор Филип.
В. 12. Хомяк Григорій II.
В. 35. Вроньовський Стефан.
В. 36. Лазор Василь.
В. 39. Жеребний Кирило.
В. 42. Смеркло Дмитро.
В. 48. Пішко Іван.
В. 53. Вислоцька Ефрозія.
В. 54. Кушвара Іван.
В. 55. Телевяк Панько.
В. 57. Пипюк Домініка, Пипюк Григорій.
В. 64. Грогораш Іван.
В. 70. Шугайло Петро.
В. 75. о. Хомяк Дмитрій.
В. 82. Душенка Теодор.
В. 91. Луковський Іван.
В. 92. Потопляк Антін.
В. 107. Обух Ілько.
В. 109. Добранський Антін.
В. 120. Петрик Антін.
В. 127. Павелко Ілько.
В. 143. Нагорняк Андрій.
В. 155. Сіткевич Петро.
В. 157. Вархолик Макар, Гусак Леон, Дзибан Василь.
В. 160. Янків Анна.
В. 175. Заблацький Ів., Годованський Петро.
В. 221. Моранець Никола, Груца Марія.
В. 234. Могила Стефан.
В. 237. Кіцак Катерина, Хорушко Петро.
В. 239. Труш Филип.
В. 250. Пацканик Михаїл (стар.), Баглай Михаїл.
В. 253. Драбів Василь.
В. 282. Паньків Іван.
В. 312. о. Кузів Михайло.
В. 333. Кич Микола, Малиновський Теодор, Малиновський Михайло, Кич Іван.
В. 341. Малицький Демко, Занько Микола.
В. 342. Дзядик Михаїл.
В. 347. Колісник Василь.

ЧЛЕНИ СУСПЕНДОВАНІ АБО ВИЧЕРКНЕНІ ЗА НЕПЛАЧЕНЄ МІСЯЧНИХ ВКЛАДОК.

В. 1. Склинчар Михаїл, Хомяк Юліянна.
В. 9. Марчак Сильвестер.
В. 10. Маджик Самуїл, Дзядик Кузьма.
В. 12. Костецький Стефан, Бурштин Іван, Хомяк Іван.
В. 16. Квочка Іван, Палиця Василь.
В. 20. Ринаш Михайло.
В. 23. Сабол Кароль.
[illegible]
В. 27. Фрицко Василь.
В. 28. Марген Федор, Пюнтко Іван, Чирський Теодор.
В. 30. Мельнічек Михайло.
В. 31. Мацур Павло.
В. 33. Соловій Гриць, Боцур Ілько, Кріль Михайло, Лешко Юрій, Ошипок Йосиф, Седлар Осиф, Юрчишин Семко.
В. 35. Пакаш Антоній.
В. 37. Мацейко Олекса.
В. 4. Добан Михайло, Королишин Федор.
В. 41. Сьпівак Теодор.
В. 42. Курдан Францішек, Семан Єлисавета.
В. 45. Богдан Николай.
В. 47. Каній Максим.
В. 48. Спіряк Дмитро, Вірчак Іван.
В. 52. Цимбрух Марія, Лица Юрий.
В. 53. Нейлко Павло, Гуль Василь, Машиновський Андрій, Гумений Стефан.
В. 55. Бетлий Стефан, Голман Томко, Мельник Іван (стар.).
В. 56. Кокотайло Яким, Когут Василь І., Махніцький Данько.
В. 58. Олійник Юрій, Бережанський Федор.
В. 61. Хома Михаїл, Фечан Михайло, Тейбуш Іван.
В. 63. Смалин Андрій, Крупік Іван.
В. 65. Пашко Антоній.
В. 66. Драган Яцко, Михалко Анна.
В. 67. Коваль Стефан, Ганчарик Іван.
В. 70. Косовський Теодор.
В. 71. Бабяк Анна.
В. 72. Богданович Демян.
В. 73. Заходник Олекса.
В. 76. Петрик Леон.
В. 78. Вороняк Федор, Бончак Іван, Лагоджинський Томко.
В. 80. Клаванич Франко Онуфрів.
В. 82. Ярославський Іван, Фольта Себастіян, Стефанчак Йосиф II.
В. 84. Черепак Петро.
В. 85. Мадяр Іван.
В. 87. Луців Павло.
В. 91. Кузьо Михайло, Яджин Катерина.
В. 92. Бащук Никола, Наконечний Олекса, Пилипців Михайло, Сверида Теодор.
В. 96. Видра Максим, Чех Гриць.
В. 99. Малик Петро, Джиган Михаїл, Васько Гавриїл, Коцеківський Антін, Годованський Мих.
В. 102. Лазука Михайло, Пашкевич Петро, Срадомський Григорій, Сломінський Григорій.
В. 104. Пацканик Петро, Сташків Теодор, Чайка Анна, Чайка Іван, Барон Николай, Сорока Петро.
В. 106. Коза Михайло, Лазука Михайло.
В. 108. Слободзян Петро.
В. 114. Келемца Олекса.
В. 116. Кораб Франко.
В. 121. Бобера Іван.
В. 130. Пирко Михаїл.
В. 133. Глубіш Антоній, Лабяк Йосиф, Рибак Филип.
В. 135. Терлецький Юрко, Зачат Михаїл, Тунків Никола, Двуліт Николай, Тересевич Йосиф, Дацко Йосиф.
В. 139. Головський Єфрем.
В. 141. Гук Марія, Кузьмич Адам, Яворський Николай, Романович, Майсак Франко.
В. 143. Кунаш Стефан, Циган Николай.
В. 144. Петрович Ольга.
В. 146. Ничай Теодор, Ничай Василь.
В. 147. Чукала Григорій, Вахна Петро, Фариняк Николай, Майсерів Степан.
В. 148. Дмитришин Михайло.
В. 149. Беднарчик Николай.
В. 151. Слота Марія, Кипш Марія.
В. 153. Михайло Іван.
В. 155. Нараєвський Петро.
В. 156. Трач Станислав.
В. 161. Міндур Йосиф.
В. 162. Чулій Стефан.
В. 164. Підручний Михайло, Тудрин Юрко.
В. 165. Сорока Григорій.
В. 166. Цінгель Юрій (молод.).
В. 168. Глодун Тома.
В. 170. Цурковська Марія, Марцішин Филип; Кобляи Андрій, Цурковський Антін Загородничий Стефан.
В. 172. Немеш Ференц.
В. 175. Романчук Стефан, Когут Семен.
В. 175. Теслюк Дмитро.
В. 179. Кушляк Андрій, Кушляк Тимко, Запоточний Йосиф, Запоточна Анна, Дмитрів Іван.
В. 183. Мельник Петро.
В. 187. Білик Дмитро.
В. 188. Хитпевич Николай, Беца Василь.
В. 189. Сештак Георг.
В. 192. Нарірна Анна.
В. 193. Левонічек Левко.
В. 198. Савущак Василь, Кривий Филимон.
В. 202. Рат Ева.
В. 203. Роборецький Петро.
В. 204. Сахман Анна.
В. 205. Никулич Іван.
В. 207. Топорович Михайло.
В. 208. Коцюмбас Іван.
В. 209. Барачек Михаїл, Пукас Йосиф.
В. 211. Августин Йосиф.
В. 214. Глушек Павло.
В. 217. Перів Федько, Лотоцький Михайло.
В. 220. Люсь Іван, Лацик Данько.
В. 221. Карабин Назар.
В. 222. Шеліга Казимир.
В. 223. Хотяк Александер.
В. 229. Яблонський Николай, Пришляк Кася, Пришляк Стефан, Петрик Михаїл.
В. 230. Сухий Михайло.
В. 231. Сливканич Никола, Фесканич Ник.
В. 233. Гуменяк Кароліна.
В. 234. Вархоляк Ева.
В. 237. Бартош Стефан, Колодій Олекса.
В. 239. Коростовський Ілько, Ачаль Марія.
В. 240. Бутовська Юлія, Походай Анна, Гринишин Марія.
В. 248. Труш Сидор.
В. 249. Макий Іван.
В. 250. Куривчак Йосиф, Процик Николай.
В. 253. Глудзинський Юрій.
В. 254. Напора Іван, Капустинський Григ.
В. 256. Бамарицький Антін, Дрегот Віктор.
В. 260. Гриців Теодор.
В. 268. Гавай Іван.
В. 276. Пишницький Стефан.
В. 277. Магера Миколай, Працин Андрій.
В. 282. Кучерявий Василь.
В. 284. Якимович Володимир.
В. 289. Федунь Гринько.
В. 290. Фаріон Анастазія.
В. 292. Завада Катерина.
В. 296. Балабай Олекса, Михалюк Василь.
В. 297. Хохла Николай.
В. 298. Кончуб Францішек.
В. 301. Дума Стефан, Пилипчковський Петро.
[illegible]

C225

В. 309. Будний Антоній.
В. 316. Юрків Михайло, Легкий Василь.
В. 317. Вишньовський Василь, Височанський Михайло, Осухівський Василь.
В. 319. Яворський Василь.
В. 324. Басараб Панько.
В. 325. Ганчик Антошко.
В. 326. Мельник Олекса, Романишин Михаїл, Мачужак Іван.
В. 332. Козун Анастазія.
В. 333. Долайчук Семан.
В. 337 Говда Ксеня.
В. 338. Іжиковський Андрій.
В. 340. Лукачович Василь.
В. 341. Кузик Василь.
В. 344. Матвійчук Василь, Круль Іван.
В. 345. Пукайло Іван.
В. 351. Дзядушик Марія, Дзьоба Григорій.
В. 352. Глушек Анна, Гірка Ева, Кіселик Марія, Зеліско Феня, Дзень Анна.
В. 353. Огродник Николай.
В. 357. Линишин Яким, Попик Олекса.
В. 358. Тайда Петро, Хома Петро.
В. 359. Наглівський Антін.
В. 362. Гайдучак Филип, Кореньовський Ів.

ЧЛЕНИ ВЗЯВШІ ПЕРЕСТУПНІ ЛИСТИ.

В. 1. Сінкус Станіслав.
В. 2. Флюдович Михаїл.
В. 10. Кушвара Іван, Ягело Стефан.
В. 12. Обух Ілько, о. Лисяк Михайло.
В. 13. Могила Стефан.
В. 16. Потопляк Антін.
В. 19. Підгірний Василь.
В. 29. Фрич Іван.
В. 32. Гривна Василь.
В. 33. Мацко Гнат.
В. 36. Пушивок Филип.
В. 41. Дзибан Василь, Гусак Леон, Вархолик Макар.
В. 42. Гела Андрій.
В. 43. о. Хомяк Дмитрій.
В. 51. Турик Михайло.
В. 53. Кантор Филип.
В. 66. Ятремик Григорій.
В. 72. Суль Онуфер.
В. 73. Микитин Гаврило.
В. 85. Поливка Михаїл.
В. 121. Дубчак Василь.
В. 123. Павелко Ілько.
В. 128. Пішко Іван.
В. 141. Кравецький Іван.
В. 153. Кромо Андрій.
В. 160. Смеркло Дмитро.
В. 165. Вайнаровський Михаїл.
В. 170. Грегораш Іван.
В. 196. Булико Іван.
В. 209. Дзядук Михаїл.
В. 213. Яськів Гнат (Пріщ).
В. 234. Янків Анна.
В. 248. Душенка Теодор.
В. 249. Велгош Павло.
В. 267. Польчин Марія.
В. 291. Вислоцька Евфрозія.
В. 298. Копий Яцко.
В. 301. Моранець Никола.
В. 321. Кіцак Катерина.
В. 323. Звалюк Йосиф.
В. 347. Пипюк Домінік, Пипюк Григорій.
В. 351. Колісник Василь.

ЧЛЕНИ ПОМЕРШІ.

В. 9. Худишин Леон.
В. 20. Станковський Стефан.
В. 41. Лепак Теодор.
В. 55. Гаркас Ігнатий.
В. 104. Журав Каня.
В. 109. Токарчик Федор.
В. 167. Акалайтес Вінцентий.
В. 197. Микла Мартин.
В. 218. Стех Іван.
В. 282. Ячник Теодор.
В. 304. Лянєвич Николай.

ЗІСТАВЛЕНЄ.

В місяцю серпни 1913 р. було членів в Р. Н. Союзі	17.908
В місяцю вересни 1913 р. приступило нових членів до Р. Н. Союза	595
В місяцю вересни 1913 р. принято наново в члени Р. Н. Союза	52
В місяцю вересни 1913 р. принято з переступними листами	50
Разом	18.605
В місяцю вересни 1913 р. суспендовано за неплачене місячних вкладок	151
В місяцю вересни 1913 р. вичеркнено за неплачене місячних вкладок	111
В місяцю вересни 1913 р. взяли переступні листи	45
В місяцю вересни 1913 р. померло	12
Разом	319

Число членів Р. Н. Союза в Америці з кінцем вересня 1913 р. виносило 18.286.

В місяцю вересни 1913 р. Р. Н. Союз побільшив ся о **378** членів.

УВАГА, котру кождий місцевий Урядник і член Р. Н. Союза в Америці повинен пильно прочитати і до неї стисло застосувати ся. Члени, оглошені в повисшім рекордовім справозданю як суспендовані або вичеркнені за неплачене місячних вкладок чи з инших причин згідно зі статутом організації, коли хотять і на далі бути членами Р. Н. Союза, мусять зголосити ся в протягу сего місяця (жовтня, октобра) до своїх відділів і вписати ся наново, заплативши всі свої вкладки і залеглости до місцевої каси на руки відділових урядників. Як сего не зроблять до кінця жовтня 1913 р., то в падолисті (новембрі) 1913 р. мусять виповнювати нові декларації, если хотять бути членами, подібно, як кождий новий кандидат. Ті знов члени, котрі в місяцю серпню 1913 р. взяли переступні листи, а еще доси не зголосили ся до якогось иншого правно істнуючого відділу Р. Н. Союза в Америці, мають се зробити в місяцю жовтни (октобрі) 1913 р. бо на другий місяць, то є в падолисті вичеркне ся їх з членів організації, а тоді вони можуть бути приняті до Р. Н. Союза тільки на підставі нових декляраций.

Д. Калітула, гол. предс. Р. Н. С.
М. Угорчак, гол. рек. секр. Р. Н. С.

учених, артистів | ... меньшиків.

виложенни кашта по 3 процент від ста | $5.00, Сестр. Пр. Діж $5.00

Головний Уряд Р. Н. С. в Америці.

Віктор Гіґо.

ВАТЕРЛЬО.

З француської мови переклав *Іван Франко.*

(Дальше).

VII. Наполеон у добрім настрою.

Цісар, хоч хорий і втомлений спідженем на коні і місцевим болем, ніколи не був у такім добрім настрою, як того дня. Від самого ранку він, звичайно недоступний для зворушень, усьміхав ся. Д. 18. червня 1815 р. ся глубока душа, замаскована мармуром, ясніла несьвідомо. Чоловік, що був понурий під Австерліцом, був веселий під Ватерльо. Найбільші перевороти в житю чоловіка плодять отакі контрасти. Наші радости, се тінь. Найвисший усьміх належить до Бога.

Ridet Caesar, Pompeius flebit,*) — говорили леґіонарі Блискавкового леґіону. Сим разом Помпей не мусів плакати, але се було певне, що Цезар сьміяв ся.

Досьвіта, ще в ночи о першій годині, під бурею та дощем на коні з Бертрандом оглядаючи горби в околиці Россомма, з вдоволенєм бачучи довгу лінію англійських огнів, що освічували весь обрій від Фрішмонта аж до Брен-ль-Алледа, він мав те почуте, що судьба, якій він визначив реченець на поли Ватерльо, ставила ся точно. Він зупинив коня і якийсь час стояв недвижно вдивлений ся в огні, слухаючи громів, і з уст того фаталіста вилетіли в густий сумерк оті таємничі слова: „Ми в згоді." Наполеон помилив ся. Він із судьбою не був уже в згоді.

Він не заснув тої ночи ані на хвилю. Кожда хвиля приносила йому якусь радість. Він обїхав цілу лінію старої ґвардії, зупиняючи ся тут і там, аби промовити кілька слів до вартових. О пів до третьої недалеко Ґуґомонтського ліса він почув стукіт маршу якоїсь колони; на хвилю подумав, що се відворот Веллінґтона. Він сказав: „Се рушила з місця англійська задня сторожа. Візьму до неволі 6.000 Англійців, що власне прибули до Остенди." Він говорив оживлено; се оживленє явило ся у нього від часу висаду на сушу д. 1. марта, коли він показавши втішеного селянина в затоці Жуана, скрикнув до свого великого маршалка: „Ади, Бертранде, отсе вже і немир!" В ночі з 17. на 18. червня він кепкував із Веллінґтона. „Сей малий Англієць потребує науки", — говорив Наполеон. Дощ побільшував ся; підчас слів цісаря загриміло.

Він до четвертої в рацї він утратив одну злуду. Офіцири вислані на розвідки донесли йому, що неприятель не рушив з місця. Ніде ані шиберуло, ані одного огню на біваках не погашено. Англійська армія спала. Глубока тиша стояла над землею, тільки на небі був гук. О четвертій гонці привели до нього селянина, який був провідником бригади англійської їзди, правдоподібно бригади Вівієна, що заняла становище Ейн на крайній лівиці. О пятій два бельгійські дезертири донесли йому, що втекли зі свого полку і що англійська армія жде битви. „Тим лише!" — скрикнув Наполеон. — „Волю розторощити їх, ніж відпхнути."

В ранці на березі, що творить кут дороги до Плянсенуа, він зліз із коня в болото, велів із фарми Россомма принести кухонний стіл і селянську лавку, сів оперши чоботи на вязанці соломи замість ковра, розгорнув на столі мапу битви і сказав до Сульта: „Гарна шахівниця!"

Наслідком нічного дощу підводи з живністю, стрягнувши в поневаних дорогах, не могли прибути рано. Вояки не виспали ся, промокли і були голодні. Се не перешкодило Наполеонови скрикнути до Нея: „Маємо 90 шанс проти 100." О осьмій цісареви принесено сніданє. Він запросив до нього кількох ґенералів. При сніданю оповідано, що Веллінґтон учора був на балю у княгині Річмонд, а Сульт, простак вояковник з виглядом архиепископа сказав: „Нині буде мати баль." Цісар жартував із Нея, який сказав: „Веллінґтон не буде такий наївний, аби чекав на Вашу цісарську милість." Се зрештою був його звичай. „Він любив жартувати," — говорив Флері де Шабульон. „Основою його характеру був веселий гумор," — мовляв Ґурґо. „Він невичерпаний жартун, більше чудак, ніж весельчак," — сказав про нього Бенжамен Констан. Сї жарти велитня варті того, аби зупинити ся при них. Він називав своїх ґренадірів „хрунями", торгав їх за вуха, сіпав за вуси. „Цісар те й робив, що робив нам псоти," — сказав один із них. Підчас таємної втеки з острова Ельби до Франції д. 27. лютого на повнім морі воєнний корабель француський Зефір зустрів ся з кораблем Непостійним, на якім їхав incognito Наполеон, і запитав, що чувати про цісаря. Наполеон, що в тій хвили мав на голові свій капелюх з біло-амарантовою кокардою, оздобленою пчолами, який справив собі на острові Ельбі, сьміючи ся взяв тубу і відповів сам: „Цісар має ся добре." Хто сьміє ся таким способом, той обзнайомлений із припадками. Наполеон кілька разів підчас сніданя під Ватерльо мав напади сьміху. По сніданю він спочив чверть години, потім два ґенерали сїли на вязанці соломи, забрали пера в руки і поклали картки паперу на колїна, а цісар подиктував їм порядок битви.

О девятій годині, коли француська армія, уставлена сходами і пущена в рух у пяти колюмнах, розвинула ся, дивізії по двох лініях, артилєрія між бриґадами, музика на чолї граючи марш при гуркотї бубнів та реві труб, могутня, широка, весела, цїле море шоломів, весь обрій покритий шаблями та багнетами, цісар зворушений скрикнув два рази: „Чудово! Чудово!" Від девятої до половини одинацятої години вся армія, що видавало ся неправдоподібним, заняла становища і уставила ся в шість ліній, творячи, щоб повторити вислов цісаря, „образ пятьох римських пяток." Кілька хвиль перед утворенєм боєвого поля, серед тої глубокої тиші в початку бурі, що попереджує битви, бачучи, як переходили перед ним три батерії з дванацяти, відділені на його розказ від трьох корпусів Ерльона, Рея та Льобау і призначені розпочати акцію нападом на Мон-Сен-Жан там, де перехрещують ся дороги з Нівелля та Женапни, цісар вдаривши по плечу Гаксона сказав до нього: „Отсе 14 красунь, ґенерале!"

Певний успіха він заохотив усьміхом компанію сапєрів (копачів) першого корпуса, коли переходила попри нього призначена на те, аби забарикадувати ся в Мон-Сен-Жані, скоро здобудуть те село. Отся погідність його душі захмарила ся лиш одним слівцем гордого милосердя. Бачучи ліворуч на місци, де тепер велика могила, гордих сірих Шотляндців, скуплених коло своїх коний, він сказав: „Шкода!"

Потім сїв на коня, погнав на перед до Россомма і вибрав для догляду вершок вузкого горбика праворуч дороги з Женапни до Бруксели: се була друга його стація підчас битви. Третя стація, яку заняв о семій вечером, між селами Бель Аллїянс і Гай-Сент, була страшна. Се був досить високий горб, який видно ще й доси, і за яким збила ся ґвардія на похилости площини. Довкола того горба кулї відскакували від мощеного гостинця аж до Наполеона. Так само як під Брієном, у нього по-над головою свистали кулї та ґранати. Майже на тім самім місци, де стояли ноги його коня, збирано пізнїйше сплющені кулї, старі оболомки шабель і шматки ґранатів з'їдені ржою. Кілька лїт тому викопано там 60-фунтовий ґранат, іще набитий, якого запальник відломав ся перед самим гирлом бомби. На тїй остатній стації цісар сказав до свойого провідника Лякоста, ворожого селянина, переляканого, привязаного до гузарського сїдла, який обертав ся при кождім стуку вистрілу і силкував ся сховати ся за цісаря: „Дурню! Се свиньство! Куля вбє тебе за моїми плечима." Сей, що пише отсї рядки, сам знайшов у пухкім ґрунтї сего горба, розгрібаючи пісок, відломок шийки бомби, покритий ржою за 46 лїт, і старі шматки зелїза, що ломали ся між пальцями, як патички сухого бзу.

Хвильоване площин похилених у ріжні боки, де прийшло до стички Наполеона з Веллїнґтоном, тепер, як загально відомо, не таке, як було 18. червня 1815 року. Беручи з того похоронного поля матеріял для зробленя йому памятника, знищено його дїйсну поверхність, і збита з шляху історія не може пізнати її. Для її прославленя змінено її вигляд. Два роки пізнїйше Веллїнґтон оглядаючи Ватерльо скрикнув: „Хтось переміпив моє поле битви!" Там, де тепер висока земляна могила з камяним львом на версї, був невеличкий горб, що хилячи ся до дороги до Нівелля спускав ся доступною похилістю, але з боку гостинця до Женапни творив майже стрімкий беріг. Високість того берега можна змірити ще й тепер високістю двох горбів, а властиво двох могил по обох боках дороги з Женапни до Бруксели: ліворуч англійська, а праворуч німецька. Французької могили нема; для Франції вся та площа — могила. При помочи тисячів і тисячів возів землї, насипаних на те місце, повстало згіре високе на 150 стіп, а в обводї тисячі стіп. Ся височина теперішнього Мон-Сен-Жана доступна по легкій похилости. В день битви, особливо з боку Гай-Сента, тут був спуск дуже крутий і прикрий. Похилість була так значна, що англійські гармати не бачили понизше себе фарми положеної в глубині долини, осередка битви. Д. 18. червня 1815 дощі ще порили ту похилість, болото утрудпювало доступ так, що треба було не тільки плазувати рачки, але ще й стрягнути. Подовж площини тягнув ся якийсь рів, якого здалека не можна було навіть догадати ся.

Який рів? скажу. Брен-ль-Аллед, се одно бельгійське село, а Оен друге. Оба ті села, сховані в видолинках терену злучені дорогою довгою доброї півтори милї, що протинає площину хвилястою стяжкою і часто заглублюєть ся в суґороби мов борозда, так, що декуди ся дорога переходить правдиві байраки. В р. 1815 так як і тепер, ся дорога перерізувала вершок площини Мон-Сен-Жана поміж двома гостинцями з Женапни до Нівелля. Тілько що тепер вона йде по рівній площинї, а тоді йшла ровом. Оба її береги скопано для будови памяткової могили. Ся дорога ще й доси в більшій своїй части йде досить глубоким вивозом; його глубокість виносить декуди 12 стіп, а стрімкі береги обривають ся декуди, особливо в зимі. Деколи трапляють ся тут випадки. При в'їздї до Брен-ль-Алледа дорога така вузка, що одного пішохода роздавив віз, про що сьвідчить камяний хрест, що стоїть недалеко кладовища і має на собі напис: „Тут лежить Бернард Дебріє, що йшов із Бруксели в лютім 1637 р." Вивіз на площи Мон-Сен-Жана був такий глубокий, що один селянин, Матвій Нікез, був там засипаний обвалом берега, про що сьвідчить другий камяний хрест, якого верх пропав підчас корчованя ліса, а підстава стоїть іще й доси на похилости травника ліворуч від дороги між Гай-Сентом і фармою Мон-Сен-Жаном.

В день битви ся заглиблена дорога, якої ніхто не догадав ся, що проходила через узгірє Мон-Сен-Жана, рівчак на вершку між берегами, западня закрита землею і невидна, зробила ся страшною.

VIII. Цісарське запитанє до провідника Лякоста.

Так отже рано під Ватерльо Наполеон був задоволений. І мав чого, бо, як сказано, плян битви був чудесний.

Коли почала ся битва, посипали ся ріжні випадки одни за одним: опір Ґуґомонта, завзята витревалість Гай-Сента, смерть Бодієна, убезвладнене Аґа, несподіваний мур, о який розбила ся бриґада Суа, фатальна легкомисність Ґільмінота, що не мав анї петард, анї порошниць, та що батерії позастрягали, що 15 гармат без ескорти захопив Оксбрідж у прокованій дорозї, те, що бомби без наслїдків падали на англійські лінії, тріскаючи в розмоченій дощем земли, і справляли тілько вульканїчні вибухи болота, так що намірене ними знищенє переміпило ся в обхляпанє, безхосенність демонстрації ґенерала Піре на Брен-ль-Аллєд, при чім уся їзда, 15 шкадронів, пропала майже до ноги, слабий напад на англійське праве крило, дивне непорозуміне Нея, що замість розложити 4 дивізії першого корпуса*) сходами зібрав їх у купу і сим способом згустивши їх у 27 рядів і два фронти по 200 людий, виставив їх на дощ куль, що справили страшне знищене в тій збитій масі: те, що колюмни вислані до атаку, порозривали ся, а скісна батерія раптом була здемаскована з боку: небезпека, яка грозила ґенералам Буржуа, Донзельотови та Дірітови, відступ ґенерала Кіо, зранене полковника Віє, силача з політехнічної школи, якого скалічено в хвили, коли сокирою розбивав браму Гай-Сента під густим огнем англійської барикади, що загородила дорогу з Женапни до Бруксели: те, що дивізія Марконета попала між ворожу піхоту та кавалєрію, терпіла від близьких вистрілів відділів Беста й Пакка та від нападу їздців Понсомбая; те, що князь саксонсько-ваймарський удержав ся у Фрішмонтї та Смоекї не вважаючи на зусиля ґрафа Ерльона, що взято хоругви 105 і 45, що під'їзд легкої їзди висланий на розвідки між Вавром і Плянсуа взяв у полон чорного гузара пруського, від якого Французи довідали ся про дуже поважну небезпеку для себе: те що ґенерал Ґруші запізнив ся, що в Ґуґомонтї протягом не цілої пів години вбито 1500 людий, а довкола Гай-Сента ще в коротшім часї полягло 1800 людий, — усї ті грізні випадки, що мов хмари битви пересували ся перед Наполеоном, ледво троха притемнили його зір і зовсїм не засмутили того цісарського лиця, повного певности себе. Наполеон привик дивити ся на війну твердо. Він ніколи не числив неприємних подробиць. Цифри були маловажні для нього, аби лише в сумі давали йому побіду. Початкові помилки зовсїм не збивали його з пантелику, і він не трівожив ся, чуючи себе майстром воєнної штуки і певним кінця. Він умів ждати, ставлячи себе понад усякий сумнів, і глядів на призначенє як на рівного собі. Здавало ся, що до судьби він готов був сказати: „Адже-ж не посьмієш!"

До половини в сьвітлї й тїни Наполеон чув над собою опіку в добрім і поблажливість для злого. Він мав, або вірив бодай, що має прихильність до себе судьби: можна сказати майже, чув себе в змові з випадками, що рівняло ся старинній вірі в недоступність для ран.

Та коли хто мав за собою Березину, Липськ і Фонтеблью, той, здаєть ся, повинен був не спускати ся на Ватерльо. Таємне зморщене бров здавало ся видним у глубині неба.

В хвили, коли Веллїнґтон почав відступати, Наполеон задрожав. Нагло побачив він, як площа Мон-Сен-Жана опорожняєть ся і чоло англійської армі щезає. Воно збирало ся в иншім місци, але ховало ся перед ним. Цісар підняв ся до половини в стременах. Блискавка побіди мигнула в його очах.

Веллїнґтон припертий до ліса Суані і знищений, се був остаточний погром Англії через Францію. Се була пімста за Кресі, Пуатіє, Мальпляке та Рамілї Муж з під Маренґо вимазував Азінкур

Тоді цісар думаючи про страшний випадок остатній раз обвів люнетою всї точки поля битви. Його ґвардія*) з карабінами при ногах стоячи за ним дивила ся на нього з якоюсь релїґійною почестю. Він у задумі придивляв ся склонам горбів, зазначував похилости, вдивляв ся в купу дерев, квадрат збіжа, стежку; здавало ся, числив усї корчі. З деяким напруженєм поглянув на англійські барикади на обох гостинцях, дві величезні купи зрубаних дерев. Барикада на дорозї до Женапни повисше Гай-Сента була узброєна в дві гармати, єдинокі гармати в цїлій англійській артилєрії, випцїлені в глуб поля битви.

За барикадою на дорозї до Нівелля блискотїли голяндські баґнети бриґади Шассе. Біля тої барикади заввважив стару каплицю св. Николая, вимазану білим вапном, що стоїть на розї поперечної доріжки до Брен-ль-Аллєда. Похилив ся і з тиха промовив щось до провідника Лякоста. Провідник заперечив рухом голови — запереченє правдоподібно зрадливе.

Цїсар випрямив ся й задумав ся. Веллїнґтон відступив. Лишало ся тілько закінчити той відступ його знищенєм.

Наполеон обернувши ся нагло вислав штафету, що кінь доскочить до Парижа з вістю про побіду. Він був один із тих генїїв, що творять громи. Власне він винайшов свій удар грому. Він дав наказ кирасієрам Мільгода здобути площу Мон-Сен-Жан.

(Дальше буде).

*) Цезар сьміє ся, Помпей буде плакати.

*) Корпус — кілька полків, подібний до бриґади.

*) Ґвардія — сторожа воєнна, призначена для бережения особи пануючого.

Казимир Тетмаєр.

ОКЕАН.

Чорти винесли Єндрка Магайцока з Ратулова за океан до Америки. Правда, що дома біда була, велика біда.

Але Магайцок хлоп вже немолодий був і тут йому не йшло. Заробити не міг.

Наторочив йому в селї один ґазда, який вернув з Америки, що там і не наймолодший чоловік до ґрейцара дійде, але се неправда.

Жінка і дїти сподївали ся, що тато пішле їм зза моря хоч стївку, а тут нїщо. Анї суди Боже знайти роботу — де приймуть, то наженуть. Слабий, старий.

А вернути — як? Коли щелюга нема...

І пішов Єндрик Магайцок з Ратулова на беріг, над океан, і почав ходити над ним.

Пусто було і зьвізди сьвітили. Була лїтна ніч. Тихо.

Ходить і рахує — півтора року, як виїхав з дому.

Їсти йому хоче ся, обдертий ходить, необіпраний, брудний. А там хто знає як? Листа вже більше нїж пів року анї він не писав, анї вони не писали. Він не мав за що марки купити, а й вони певно не мусїли мати.

Скаране таке житє!

Біда там мусїла бути і голод, але бодай хата була, дах над головою.

Не мав де Єндрик Магайцок спати, не мав чим окрити ся на нічну студінь.

Глядить на воду...

Гей, вернути! Гей, вернути!...

Але як? За дудка (два центи) не заїде, а й дудка не було.

— О, водо, проклята водо! — зойкнув Магайцок і підніс пястуки в гору.

А вода була так спокійна, як нїколи, як ставки під Рогачами, ті малї.

Єще такого спокійного океану Єндрик Магайцок не бачив.

О, водо проклята!...

Але океан анї не здрігнув.

І щож я тобі зробив? Що я тобі вчинив? За що мене тут тримаєш?

І чогож ти така немилосерна і щож я тобі заподїяв?

Анї тебе перескочити, анї тебе перелетїти, анї до тебе влїзти....

Утопиш чоловіка, як миш, як котя молоде...

І тілько у тебе чоловік варта, що і миш, що й кіт... І як ти взяла ся така і звідки ти?...

Чи тебе земля викинула з себе, чи тебе небо зіслало, як пошесть?...

І що се в тобі такого сидить, що нїякого милосердія не маєш, нїякого змилуваня...

Та менеж земля занеслаб, хочби й тисячі миль, та менеж степ через себе пропустив би, та менеж гори що найвисші пустилиб, щобим перейшов через них, а ти нї і нї...

Гей, водо страшна, люта — проклята!

А океан тихо миготїв до зьвізд.

Тепло било з него, пар.

Єндрик Магайцок станув і слухав. Не плюскала филя.

Тихий великий океан розливав ся перед ним в нескінченість.

Спокійний був, сонний, глубокий.

— Гей, водо!

Таж мабуть у тобі Бог мешкає, як і всюди. Бо хто є всюди, то і в тобі мусить бути... Якжеж инакше...

А як є в тобі, то ти Божа...

А коли ти Божа, то не зла...

Гей, водо!

І якжеж би то було, щоби Бог змилуваня над чоловіком не мав... Має. А коли має, то і ти маєш, бо-сь Божа...

Або менї щось в голові мотає ся, або так має бути...

Не півголовок же я, анї не глупий. Так мусить бути.

Бог добрий, то й ти добра, бось Божа...

Океан бив теплом і упоював тишиною. Здавало ся, що великаньске лоно тулить до себе.

Єндрик Магайцок з Ратулова не їв, сам не знаючи від коли, а в Ратулові також певно не їли.

Заточував ся на ногах з нужди на березї океану в Америцї, а вони так само певно заточували ся на ногах з нужди по хатї в Ратулові.

— Бог сотворив сьвіт, Бог добрий, то і сьвіт мусить бути добрий... Инакше не може бути...

А вода то сьвіт, як і земля...

Кляв я тобі, але вже більше кляснти не буду...

Вірю тобі як і землицї сьвятій... З одної жменї вийшли ви обі, з Божої...

Не скривдите чоловіка, бо йому після доброти своєї обі служити маєте...

Землї грудь, а хребет вод мають бути чоловікови за колиску...

І Єндрик Магайцок з Ратулова гепнув тоді в се море, щоби його несло до дому. Гей.

Переклав з польського *І. К.*

ОСТОРОГА.

Остерігає ся Родимців а найбільше наші дївчата перед обманцем, який під позором женячки вимавює від дївчат гроші, а відтак зникає безслїдно.

Обманцем тим є около трийцятьлїтний Макар Григорин, инакше Боднар, який походить з села Космирина, повіт Бучач, Галичина. Є він середного росту, на лици сухорлявий, без вусів, волосє має темно-бльонд, очи карі. В Америцї перебуває вже кільканайцять років, читати анї писати не вміє, говорить по руськи і зле по польськи (мішає словацькі слова), по англійськи не вміє. Сам себе називає Чарль Соловій.

Сему обманцеви удало ся вже давнїйше натягнути кілька бідних дївчат на значнїйші квоти, і як на се маємо докази, свого поганого ремесла і доси не покинув. Будучи аґентом при продажи молитвенників, ходить від хати до хати та лиш вивідуєсь, яка дївчина має гроші, щоби сейчас їй осьвідчити ся нїби з поважним заміром женячки, а властиво, щоби виманити від легковірної дївчини гроші.

Тому хтоб з Родимців знав, що сей чоловік вештає ся в знакомих руських кругах, нехай сейчас віддасть його в руки справедливости, за що дїстане відповідну надгороду. Найвисший вже час, щоби суд оженив сего обманця на кілька заслужених лїт.

Михайло Лисяк,
44 East 7-th St., New York.

Головний Уряд „Р. Н. Союза".

Духовний Отець:

о. Дмитро Хомяк, West Ave. & Beech St., Mt. Carmel, Pa.

Предсїдатель:

Дмитро Капітула, Box 565, McAdoo, Pa.

Місто-предсїдателька:

Марія Білик, 1710 W. 44th St., Chicago, Ill.

Місто-предсїдатель:

Василь Сувак, Whiting, Ind.

Секретар рекордовий:

Михайло Угорчак, Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар фінансовий:

Семен Ядловський, Box 76, Jersey City, N. J.

Касієр:

Алексій Шаршонь, 524 Pine & Franklin Sts., Shamokin, Pa.

Контрольна Комісія:

о. В. Балог, 550 John St., Whiting, Ind.

Стефан Милянович, 193 Grand St., Jersey City, N. J.

Йосиф Ялечко, Box 156, Ramey, Pa.

Радні:

Іван Глова, 521 N. Shamokin St., Shamokin, Pa.

Николай Ваверчак, 720 Charles St., Perth Amboy, N. J.

Володимир Каськів, 56 Sussex Str., Jersey City, N. J.

Петро Мотало, 1436 W. Erie St., Chicago, Ill.

о. Мирон Данилович, 11 Chmelnicky St., Ansonia, Conn.

Андрій Гальчак, 237 Churchil St., McKees Rocks, Pa.

Редактор „Свободи":

Осип Стетневич, 83 Grand St., Jersey City, N. J.

Завідатель „Свободи":

Андрій Савка, 83 Grand St., Jersey City, N. J.

Головна Канцелярія „Р. Н. Союза" находить ся під числом 83 Grand St., (у власнім домі) Jersey City, N. J.

Просьвітна Комісія.

Др. В. Сіменович, предсїдатель, 4105 N. Avers Ave., Chicago, Ill.

А. Горбаль, касієр, 135 Main St., Derby, Conn.

Е. Струтиньска, секр., 714 Bickerdike St., Chicago, Ill.

о. В. Балог, 550 John St., Whiting, Ind.

Д. Андрейко, 147 Broad St., New Britain, Conn.

Др. І. Копистянський, W. Pine St., Shamokin, Pa.

Ю. Павчан, 68 N. 8 St., Brooklyn, N. Y.

ПОСМЕРТНІ ВІСТИ.

✝

Леон Худинця, член від. 9. Вступив до Р. Н. Союза 26-го грудня 1906 р. Походив з міста Шенандоа, стейт Пенсильванія, Спол. Держави. Наслїдком смертельного покалїченя підчас огню, коли упав з будинку, помер дня 5-го вересня 1913 р.

Михайло Скрипак, член від. 12. Вступив до Р. Н. Союза 10-го червня 1897 р. Походив з села Гладишів, пов. Горлиці, Галичина. Помер на запалене кишок дня 8-го серпня 1913 р.

Стефан Станковський, член від. 20. Вступив до Р. Н. Союза дня 3-го серпня 1903 р. Походив з міста Скрентон, стейт Пенсильванія, Спол. Держави. В наслїдок операції помер дня 26-го серпня 1913 р.

Андрій Овсак, член від. 32. Вступив до Р. Н. Союза 3-го червня 1901 р. Походив з села Іляшва, столиці Береґ, Угорщина. Помер на запалене нирок дня 3-го серпня 1913 р.

Адам Галасїнський, член від. 132. Вступив до Р. Н. Союза 1-го цьвітня 1906 р. Походив з села Озірна, пов. Золочів, Галичина. Дня 10-го липня 1913 р. знайдено його тїло мертве при трекґ Н. Р. Р. Причина смерти незнана.

Василь Турай, член від. 156. Вступив до Р. Н. Союза 31-го грудня 1907 р. Походив з села Теплиці, пов. Ярослав, Галичина. Помер на запалене нирок дня 28-го липня 1913 р.

Вінцентий Аналайтис, член від. 67. Вступив до Р. Н. Союза 20-го лютого 1913 р. Походив з села Акстакольний, повіт Сувалки, Росія. В наслїдок потовченя підчас роботи в майнах, помер дня 30-го серпня 1913 р.

Мартин Мікла, член від. 197. Вступив до Р. Н. Союза дня 28-го жовтня 1910 р. Походив з села Середне, столиці Унґвар, Угорщина. Зістав забитий треном дня 28-го липня 1913 р.

Іван Стех, член від. 218. Вступив до Р. Н. Союза дня 30-го вересня 1912 р. Походив з села Вербиці, пов. Рава Руська, Галичина. Упав з будинку підчас роботи і в наслїдок смертельного побитя помер дня 7-го серпня 1913 р.

Николай Леневич, член від. 304. Вступив до Р. Н. Союза дня 29-го липня 1913 р. Походив з села Міжин, пов. Лїско, Галичина. Зістав забитий треном дня 14-го серпня 1913 р.

В. І. Н.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Подає ся до відома всім нюйорським Товариствам і Братствам, що Тов. „Просьвіта" наняло галю на представлене на день 2-го мая на 1914 рік, тож звертаємо увагу Хв. Урядів Тов. і Бр., щоби нам в сей день не перешкодили. — Ів. Жовнір, предс.; М. Трач, кас.; Дм. Олексів, секр. рекорд.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Зоря", від. 69, повідомляє всїх своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся в суботу дня 11. жовтня с. р., о год. 8. вечер, під ч. 257-263 Іст Гавстон стр., бо буде вибір нових урядників. Неявившийся член заплатить кару 50 ц., а урядник $1.00. — А. Титла, предс.; Л. Сидорович, секр.

АКРОН, О. Бр. Сошествія сьв. Духа, від. 295, повідомляє всїх своїх членів, що мітінґи відбувати ся будуть тепер в 3-ту неділю по першім в гали словеньскій під словеньским костелом на Савт Бродвей, Акрон, О. — Я. Кульчицький, предс.; В. Маляр, секр.

ВІЛІНҐ, В. ВА. Бр. сьв. Івана Хрестителя, від. 56, повідомляє всїх своїх місцевих і позамісцевих членів, що квартальний мітінґ відбуде ся дня 12. жовтня с. р. в Сокільській гали. Мітінґ розпічне ся точно о 2-гій год. пополудни. Довгуючі члени мають вирівнати свої довги. Неявивший ся член заплатить кару після ухвали Братства. — С. Дикий, предс.; М. Пуцило, секр.

ВАЙТІНҐ, ІНД. Бр. Покрова Пр. Богородиці, від. 184, взиває всїх своїх членів, щоби кождий явив ся в новій параді до церкви і до сповіди в недїлю дня 19. октобра с. р. т. є. в день Патронки Братства. Неявивший ся член заплатить кару $1.00. — Ю. Тот, предс.; М. Роман, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Бр. сьв. Івана Богослова, від. 362, повідомляє своїх членів, що місячний мітінґ відбуде ся дня 12-го жовтня с. р. о 2-гій годині пополудни в гали під ч. 911 Єкрентон стр. На тім мітінґу будемо принимати нових членів після статута. Член неявивший ся на сім мітінґу підлягає карі 50 центів, а урядник $1.00. — С. Гульцьо, предс.; І. Деревяний, кас.; Г. Савка, секр.

ДЕРРИ, ПА. Бр. сьв. Івана Хрестителя, від. 227, повідомляє всїх своїх місцевих і позамісцевих членів, що триквартальний мітінґ відбуде ся дня 19. октобра с. р. о год. 2.30 пополудни в домі Василя Барана. Кождий член має на сім мітінґу явити ся і вирівнати всї свої залеглости. Будемо вибирати новий уряд і принимати нових членів від 35. до 45 літ житя за половину вступного. Неприсутні члени будуть карані після братських статутів. Маємо до полагодженя дуже важні справи, о котрих кождий член повинен знати. Просимо всїх старих членів, щоби привели з собою на сей мітінґ нових людий, які бажають записати ся до нашого Братства і до Р. Н. Союза. — В. Баран.

СКРЕНТОН, ПА. Бр. сьв. Василія Великого, від. 229, повідомляє всїх своїх місцевих і позамісцевих членів, що квартальний мітінґ відбуде ся дня 19. жовтня с. р. о 2. год. пополудни, в гали церковній на 7-ій улиці. Кождий член має на тім мітінґу явити ся і вирівнати свої залеглости. На тім мітінґу буде ся принимати нових членів без вступного до Братства, до Союза після статута до 30 літ, а від 30 літ і вище за половину вступного. Неявивший ся член підпадає карі 50 ц., а урядник $1.00. — М. Колодій, секр.

ПОРТ ДЖЕРВІС, Н. Й. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 198, повідомляє всїх своїх членів, що дня 19. октобра с. р. відбуде ся квартальний мітінґ в гали у Делевар гавзї о 7-ій годині вечером і просить ся всїх членів безуслівно явити ся, бо маємо важні справи полагодити. Неявивший ся член заплатить 50 ц., а урядник $1.00 кари. — Г. Зацний, предс.; Ф. Бернад, секр.

Н. С. ПІТСБУРҐ, ПА. Бр. сьв. Івана Хрестителя, від. 111, повідомляє всїх своїх місцевих і позамісцевих членів, що мітінґи, почавши від 1. жовтня будуть відбувати ся в трету недїлю по першім в великій гали церковній, точно о год. 2.30 пополудни. — М. Наконечний, предс.; В. Оборнико, секр.

ПОРТ БОВКЛЕЙ, ПА. Бр. сьв. Івана Хрестителя, від. 223, подає до відома своїм членам, що дня 12-го жовтня (октобра) с. р., сейчас по скінченю служби Божої, відбуде ся мітінґ, на котрім буде ся полагоджувати дуже важні справи, тож всї місцеві і позамісцеві члени мають явити ся. Нових членів вже третий місяць і послїдний раз сего року буде ся принимати без вступного до 25 років, від 25 до 45 за половину — до Братства, а до Р. Н. Союза після статута. Братя Родимці, котрі еще не належите до жадної орґанізації! Скористайте з сеї послїдної а доброї нагоди і вступайте в члени нашого Братства і Р. Н. Союза, бо тут найдете найлучшу поміч на випадок якого нещастя і в случаю смерти. — І. Маляцак, секр.

КУМБОЛЯ, ПА. Бр. сьв. Івана Хрестителя, від. 306, повідомляє своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 12. октобра с. р. о 2. годині по обідї. На сїм мітінґу буде ся вибирати новий уряд братський. Просить ся ласкаво всїх членів явити ся на сїм мітінґу, позаяк будуть важні справи до полагодженя. Хто не явить ся, буде караний. — А. Тибінь, предс.; Д. Пелячик, секр.; К. Молодець, кас.

СПАНҐЛЕР, ПА. Бр. Благовіщеня Пр. Богородиці, від. 120, повідомляє своїх членів, що мітінґ відбуде ся дня 19. падолиста о годині 1-шій пополудни. На той мітінґ має явити ся кождий член відділу і вирівнати свій довг. Котрий член не явить ся, заплатить 50 ц. кари, а урядник $1.00. На тім мітінґу має ся полагодити одну важну справу. — М. Белей, секр.

ЕЛМАЙРА ГАЙТС, Н. Й. Отсим повідомляє ся всїх членів Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 8, що квартальний мітінґ відбуде ся дня 19. октобра с. р. на гали під церквою. Просить ся усїх членів, аби явили ся точно о 2-гій годині пополудни і вирівнали свої місячні вкладки. Неявивший ся член заплатить 50 ц. кари, а урядник $1.00. Взиває ся також усїх тих, що ще не стоять в Р. Н. Союзї, аби явились на згаданім мітінґу і вписались до нашої орґанізації. Будеть ся принимати без вступного до Братства. Уважайте, Братя Українції, не вступайте до тих, що колись над нашим руським народом знущались, але тримайте ся разом і даймо ся чути, що ще в Елмайрі руський нарід розцвитаєсь. — Н. Мосьцан, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Просьвіта", від. 204, повідомляє всїх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячний мітінґ відбуде ся в суботу дня 11-го жовтня (октобра) с. р. о 8-ій год. вечером під ч. 12 Іст 8-ма улиця, Ню Йорк. Обовязком кождого члена явити ся на сей мітінґ, позаяк суть дуже важні справи до полагодженя. — Ів. Жовнїр, предс.; М. Трач, кас.; Дм. Олексів, секр. рекорд.

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. Бр. сьв. О. Николая, від. 4. повідомляє всїх місцевих і позамісцевих членів, що місячний мітінґ відбуде ся дня 12-го жовтня с. р. о годині 3-ій попол. в Народній гали під ч. 72 Морріс стр. Напоминає ся всїх членів, щоби вирівнали свої залеглости, бо в противнім разі зістануть суспендовані з Братства і з Р. Н. Союза. — Н. Пунчик, предс.; Ів. Жарський, кас.; Гр. Підлипчак, секр., 138 Morris St., Jersey City, N. J.

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

устроюють спільними силами Товариства: „Руський Молод. Клюб Поступовий", „Тов. Укр. Соколів", Бр. сьв. Івана Хрестителя, Бр. сьв. Володимира, Сестр. Пресьв. Богородиці і „Драматично-сьпівацький Кружок" — на їх власний дохід,

В СУБОТУ 25. ОКТОБРА С. Р.

в „White Eagle Hall", 335 Newark Ave., Jersey City, N. J.

Вступ від особи 25 центів.

БУФЕТ У ВЛАСНІМ ЗАРЯДІ.

Початок забави о 3-ій год. попол.

ДОБІРНА МУЗИКА.

За гарну забаву ручить балевий *Комітет.*

Важне для Скрентонців!

Поважані Русини зі Скрентон! Новозаснований Клюб має на думці відбути віче як ювилей сороклїтної працї д-ра Ів. Франка в день 27-го новембра с. р. Щоби се віче справді мало свою вартість, хочемо уладити його спільно зі всїма Русинами живучими в Скрентон без ріжниці на їх партійні переконаня. Тому просимо всї Товариства і Братства обох Союзів і Гайдамаків взяти участь у спільній нарадї, яка відбуде ся дня 19-го с. м. о 2-гій годині по обідї, в гали 913 Вест Лакавана Ав., де буде вибраний вічевий комітет, який займе ся уладженєм віча. Всї відділи най вишлють своїх представників на висше означений день в числї від 1—3 чоловіка або і більше. З поважанєм — Комітет.

ПОЗІР! РУСИНКИ І РУСИНИ З ГОРИ МІСТА НЮ ЙОРКУ!

Бр. сьв. Андрея Первзв., від. 66 Р. Н. С.

устроює

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

в суботу, дня 11-го жовтня 1913 р.

в гали Чеської Соколовні, під ч. 525 Е. 72-га улиця, Ню Йорк.

Початок точно о год. 7-ій вечер.

Вступ 25 цнт.

На сей баль запрошуєсь сердечно усїх охочих до танцю Русинок і Русинів. За веселу забаву ручить

Комітет Братства.

Позір! Пітсбурґ і околиця!

Заходом сьпівацкого Товариства „Боян", відограєть ся пораз другий в Пітсбурґу

в недїлю, дня 12. жовтня (октобра) 1913 р.

в парафіяльний гали на Савт Сайд, ріг 7-мої і Карсон улиць, Пітсбурґ, Па.

„УКРАДЕНЕ ЩАСТЄ"

драма з сїльського житя в 5-ох дїях Ів. Франка.

Особи:

Микола Задорожний, господар — тов. Григорій Варунок.
Анна, його жінка — т-ка Анна Ваврипів.
Михайло Гурман, жандарм — тов. Мих. Усик.
Олекса Бабич — тов. Василь Сорочак.
Настя, його жінка — т-ка Дорка Шустачко.
Війт, селянин — тов. Симеон Михалюк.
Шльома, арендар — тов. Лев Добруцький.
І-ший парубок — тов. Николай Стецик.
І-ша дівчина — т-ка Параска Ґабор.
ІІ-га дівчина — т-ка М. Земленська.
ІІІ-та дівчина — т-ка Анеля Кречковська.
IV-та дівчина — т-ка Анна Ваславська.
І-ша жінка — т-ка Марія Урбан.
Селяни, селянки, хлопці, дївчата і музики.

Режисер: тов. Григорій Варунок.

Пов. Родимці! Позаяк ся штука є досить довга, тому просить ся не спізняти ся, бо представлене розпічне ся точно о годині 8. вечером.

ЦІНИ МІСЦЬ: Крісла І-рядні $1.00, ІІ-рядні 75 цнт., ІІІ-рядні 50 цнт., кінцеві 35 цнт., стоячі 25 цнт.

Запрашає ся сердечно всїх Русинів і Русинок так місцевих як і з околиці, бо штука дуже гарна. КОМІТЕТ.

ПОЗІР! СТЕЙПЕЛТОНЦЇ! ПОЗІР!

Новозаснованє Товариство „Січ"

устроює

ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

получений з січовими вправами і декламаціями

ДНЯ 19-го ЖОВТНЯ С. Р.

в гали Розбенк Готел Парк (Бертонїчі Брос.).

Початок о год. 1-ій попол.

На сїм вечерку буде промовляти тов. Николай Корж, січовий інструктор вправ. Братя і Сестри та славна громадо, спішіть на сей баль, а певно не пожалуєте сего.

За гарну забаву ручить

КОМІТЕТ.

ВУНСОКЕТ, Р. АЙ.

ПОЗІР! РОДИМЦЇ! ПОЗІР!

Заходом читальнї „Просьвіти" члени відограють театральне представлене

„ОХ НЕ ЛЮБИ ДВОХ",

оперетка в 3-ох дїях А. Н. Нагорянського.

Річ діє ся на Червоній Руси.

В СУБОТУ 11. ЖОВТНЯ (ОКТОБРА) 1913.

в гали Соколів, 36 Мейн стр. в Вунсокет, Р. Ай.

Початок о 7-ій годині вечер.

Режісер: о. В. Турула.

Вступ по 25 цнт., самотні по 15 ц.

Просимо щирих Русинів і Русинок з Вунсокет і з околиці взяти як найчисленнїйшу участь і не жалуйте труду і часу, а певно будете вдоволені, позаяк представлене „Ох не люби двох" є дуже красне і в наши околици еще не відграванє. До численної участи запрашає — Уряд.

ПОЗІР! ВІЛІНҐ І ОКОЛИЦЯ! ПОЗІР!

На дохід гр.-кат. руської церкви в Вілінґ, В. Вір., відбуде ся театральне представлене

„СЕМЕ НЕ КРАДИ"

получене з балем,

В СУБОТУ, ДНЯ 11. ЖОВТНЯ 1913

в гали польського „Сокола" Вуд і 45-та улиця в Вілінґ, В. Вір.

Початок о год. 6-тій вечер.

КРІСЛА: І-рядні 50 цнт.; ІІ-рядні 35 цнт.; ІІІ-рядні 25 цнт.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

ДЯКОУЧИТЕЛЬ, катедральний півець церковний, успитований у Львові, дуже здібний управитель хору, грає на скрипках і фісгармонії, здібний режісер аматор, представлень а рівночасно сам добрий артиста, і заразом сьпівак концертовий (соліста барітон), потрафить урядити концерт і т. и., пошукує посади. Лїт 35. Сьвідоцтва має дуже похвальні, був на посадї в Станиславові при катедральній церкві першим дяком і упр. хору, а також в Чернівцях. Зголошеня слати просить ся до адм. „Свободи" під адресою: н. Дм. Камінський.

ІСПИТОВАНИЙ, бувший катедральний дякоучитель, з дуже добрими сьвідоцтвами, пошукує посади. Basil Kociubinsky, 805 Parrish Str., Philadelphia, Pa.

ІСПИТОВАНИЙ дякоучитель, з теноровим голосом, уміючій провадити добре хор або новий заложити, розуміє ся на штуці театральній і учить дуже добре дїтий. Бажає місця від 1-го падолиста. Адреса: „Свобода" (XX).

Де є **ВАСИЛЬ ЛИПНИЦЬКИЙ** з села Смільник, повіт Лїско, Галичина. Шукає його сестра Кася, замужна Сенів. Хтоби за него знав, або він сам, зводить донести на адрес: Kasia Seniw, Box 156, Ramey, Clearfield Co., Pa.

ПОШУКУЄСЬ АҐЕНТІВ. Можете прийти до великих гроший розпродуючи новопатентований прпряд до запалюваня циґар і циґареток. Кождий купить його від Вас. Ся запальничка є дуже практичною і грубо нікльованою. Наші аґенти продають її по 50 цнт. Пришліть нам 20 цнт., а ми Вам вишлемо одну на оказ. H. Hoffman & Co., 237 E. 12th St., New York, N. Y.

СПИС І ЦІННИК КНИЖОК, КОТРІ МОЖНА ДІСТАТИ В ДРУКАРНІ "СВОБОДИ".

***Американець,** веселий образ з житя пароду зі сьпівами, в трох діях. — Ціна .... 15 цнт.

Америка. — Збірка віршів. — Зміст: Америка. Важкі думи. Галицьким панам у альбом. До сестри. Публика. Се що такого є? В Пенсильвенії. Два образки. Одна лиш калина. Я хочу до дому. Купить мази. Прощане з краєм. Слава Пророка. Поет і Муза. Будучність руського робітника. Вітер по поли. Ой в мене квіточки цвили. — Ціна .... 15 цнт.

Бери та читай. — Ціна............. 30 цнт.

Весела книжочка з 17 образками. — Гумористично-сатиричний збірник для сумних людий. — Містить в собі богато сьмішних віршів, дотепів і оповідань. — Ціна .... 35 цнт.

В старім і новім краю. — Образ з сучасного житя в 4-ох відслонах. Дуже весела штука для аматорських театрів. — При кінци сеї книжки находить ся сьмішне оповідане „Стадник". — Ціна .... 25 нцт.

***Гостина сьв. Николая,** драматична гра для дітий. — Ціна .... 10 цнт.

***Доля галицької сироти.** — Ціна .... 5 цнт.

Дещо про звірята, рослини, камінє і скали. — В сій книжці находить ся около 200 цікавих образків звірят, птахів і риб з докладним описом, де вони живуть. — Ціна ...... 30 цнт.

Дещо про права і суди в Злуч. Державах, а особливо в стейті Пенсильвенії. — Ціна 10 цнт.

Дорога до сьвідомости: Капітал і праця. — Ціна .... 10 цнт.

Дорога до сьвідомости: Борба кляс і длячого робітники орґанізують ся. — Ціна 10 цнт.

Еміґрант. — Дуже веселі пригоди з житя еміґранта. — Ціна .... 15 цнт.

З кого ся насьмівають, з того люди бувають. — Посол Петришин. — Модний адвокат. Збірка оповідань. — Ціна .... 10 цнт.

За сестрою. — Є се найгарнійше оповідане з козацької старини, сучасного письменника Андр. Чайковського, яке дотепер вийшло на американській Руси. — Ціна .... 35 цнт.

З ріжних нив. — Зміст: Вся людська твар з хвалою прийде (вірш). Чого нам дійсно потреба. Не плоти ради, не плоди (вірш). Найбільший духовий поет (Данте Аліґієрі). Михайло Петрович Старицький, батько українського театру і визначний український поет. Як будуть іти шапи? Ангел та пустельник (оповідане). Дещо цікавого із природи і науки. Зі сьвіта. — Ціна .... 15 цнт.

***Житє і Твори Івана Франка.** — Ціна 10 цнт.

Житє, зарібки, орґанізації і т. п. в Злуч. Державах. — Дуже цікава розправа про відносини праці і житя в Америці. — Ціна .. 15 цнт.

Журавлі. — Зміст: Журавлі (вірш). Закутник (оповідане). Новітні гайдамаки (вірш). Пісні про Канаду. Пайлот Бют, оповідане про судьбу молодого робітника-еміґранта. Звідки бере земля тепло. — Ціна .... 15 цнт.

***Жіночий язик,** індіянська казка. **Невдалий линч,** оповідане. — Ціна .... 15 цнт.

Зуб за зуб (оповідане). — Бом (з каліфорнійського житя). Судьба сьвітів. Назва „Русини". — Ціна .... 10 цнт.

***Казки за циганів.** — Ціна .... 10 цнт.

Казки про жидів. — Зміст: як Іван жидів мудрував. Вандрівка Івана з жидами. Як Іван водив жидів на гриби, а відтак у ставі потопив. Мужик з жидом в спілці. Пан і жид. Казка про жида. Як жид Русина правовав. — Ціна .... 15 цнт.

Книжочка рахункова. — Дуже практична книжочка до обчислюваня всяких рахунків; вона є пожиточна так для бизнесменів як і для робітників. З додатком деяких цікавих відомостий. — Ціна .... 30 цнт.

Коротка історія Руси до зруйнованя Січи. Містить богато образків руських князів і гетьманів. — Ціна .... 10 цнт.

Марія. — Зміст: Марія (уривок з поеми Т. Ш.). На чужині (вірш). Скором (оповідане). Рік 1903-ий в старім краю. Людоїдство в Конґо. Клопоти кума Софрона (вірш). — Ціна 10 цт.

Многострадальний народ. (Огляд історії українського народу). — Ціна .... 20 цнт.

Народний рух австро-угорських Русинів. — Ціна .... 20 цнт.

Напад на Січ. — Ціна .... 5 цнт.

***Оповіданє про Алї Бабу і сорок розбійників.** Арабська казка. — Ціна .... 20 цнт.

О підземних скарбах. — Природнича розвідка про всякі мінерали, находячі ся в землї і як витворюють ся з них річи необхідні в житю людий. — Ціна .... 25 цнт.

Оповіданя про заздрих Богів. — Ціна 10 цнт.

***Під прапором свободи.** Вибір патріотичних деклямацій. — Ціна .... 30 цнт.

***Пісні про Канаду і Австрію.** Пригоди з житя еміґрантів, писані віршом. — Ціна 40 цнт.

***Пісні під нотами,** друковані на почтових картках. Серія складаєсь з 12 ріжнородних пісень. 1) „Думи мої", слова Шевченка, сольо. 2) „Гей по синьому морю хвиля грає", Паруб. хор. 3) „За Неманъ іду", дует. 4) „Ой мати, мати, москаль в хаті", сольо. 5) „Кохав мене батько", сольо. 6) „Повій вітре на Вкраїну", сольо. 7) „За тучами, за хмарами", дует. 8) „Заручена та Одарка", жін. хор. 9) „Ой я нещасний, що маю діяти", сольо. 10) „Докиж мені журити ся", сольо. 11) „Я циганка, пишний квіт", сольо. 12) „Ой ти Боже милосердний", мішаний хор. — Ціна за цілу серію (12 пісень) .... 35 цнт.

Принц і нуждар. Дуже занимаюче оповідане славного американського писателя Марка Твейна в перекладі В. Держируки. — Ціна 50 цнт.

Покуса. — Зміст: Покуса (оповідане). З практичної школи (оповід.). Я тут голова (оповід.). Пісня про Канаду. 11.000 метрів над землею. Руському серцю (вірш). Вік людий, зьвірять і ростин. — Ціна .... 10 цнт.

***Промови, деклямації і желаня на хрестинах, заручинах і весілю для кумів, старостів і дружбів.** — Ціна .... 10 цнт.

Про кінець сьвіта. — Ціна .... 15 цнт.

Про нутро землї (з 22 образками). — Розкази про будову землї і її передпотопові здобутки. — Ціна .... 25 цнт.

Руський штукар. 212 гарних штук до забави. — Зміст: Часть І. Забави фізичні і хемічні. Часть II. Штуки з картами. Часть III. Штуки рахункові. Часть IV. Штуки жартібливі. — Ціна .... 50 цнт.

Рицар і смерть. — Ціна .... 5 цнт.

Розмова Поляка з Русином. — Дуже веселий вірш, в котрім Русин висьміває польську пиху. — Ціна .... 10 цнт.

Релїґійні вірованя старинних народів. — Зміст: Релїґія Єгиптян. Релїґія Халдейців. Первісна релїґія Індусів. Ісповідники релїґії Брама. Релїґія Будди. Релїґія Перзів. Релїґія Жидів. Релїґія Греків. Релїґія Римлян.—Ціна 20 цт.

***Русько-анґлїйський тлумач,** з котрого можна дуже скоро навчитись анґлїйської мови. — Сторін 256, тверда оправа. — Ціна .. 60 цнт.

Слово ч. 5. — Зміст: Блаженний чоловік (з Псалтира). З книги приповісток Соломона. Чи буде що з наших дітий? Громадське житє Італїйців в Ню Йорку. Штука і архітектура на виставі в Ст. Луіс, Мо. Дві левади (оповідане). Дещо цікавого. Зі сьвіта.—Ціна 15 цнт.

Слово ч. 6. — Зміст: Спочив мій дух... (вірш). Спокій душі. Не виносить ся серце вже моє (вірш). Потреба лїтератури. Народні школи в Пенсильвенії. Дорога любови, то Божа дорога. Зі сьвіта. — Ціна .... 15 цнт.

Смерть. — Зміст: Смерть (фантазія). На провесні у ранці (вірш). Війт (оповідане). Пісня Канадийська. Внутрішний устрій козаччини. Огонь (наукова розвідка). — Ціна 15 цнт.

Степові люди. — Оповідане з житя в донських степах. — Ціна .... 15 цнт.

Страшна пімста. — Оповідане М. Гоголя з козацьких часів (з многими образцями). — Ціна .... 20 цнт.

Страйк. — Сценічний образ в трох діях з житя хліборобів в Галичині. (Штука для аматорських театрів). — Ціна .... 20 цнт.

Стріляй на смерть! — Робітнича драма в 1-ій дії. (Для аматорських театрів). — Ціна 15 цт.

Товариска ворожка, для веселої розривки в кружку знакомих. — Зміст: Ворожене будучности для женщин. Ворожене будучности для мущин. — Ціна .... 15 цнт.

***Хлопська доля.** — Ціна .... 5 цнт.

Хто з чого жиє? (Розвідка на тлї економічнім). — „Земля Рече" — Ціна ...... 15 цнт.

Через кордон. (Цікаві розкази еміґранта). Еміґрант (вірш). — Ціна .... 15 цнт.

Як мужик ходив до царя правди шукати (оповідане). З гір (вірш). За землю (оповідане). Сьвіт без Аллага (арабська байка). Як вовк пімстив ся на цареви (казка). — Ціна 15 цнт.

Які то є люди на земли? (в 22 образками і 2 мапами). Дуже цікава розвідка про всі раси людий і їх житє. — Ціна .... 50 цнт.

МОЛИТВЕННИКИ І КНИЖКИ БОГОСЛУЖЕБНІ ТА РЕЛЇҐІЙНІ.

Звичайна оправа.

Новий Завіт	2.00
Псалтир	1.00
Бог Надежда Моя	1.00
Хліб Душі	60
Хліб Душі, латинськими буквами	84
Дорога	52
Дорога, малий	32
Горі імієм серця	34
Коляди	15
Збірник найкрасших пісень церковних	10
Ангельський хор, збірник народ.-церков. пісень під ноти ч. І.	25
Ангельський хор, часть II.	5

Гарна оправа.

Бог радость моя	1.40
Хліб Душі	1.80
Хліб Душі, латинськими буквами	2.00
Дорога	1.70
Дорога, малий	1.00
Друг Душі	1.30
Горі імієм серця	1.10
Молитвенник	1.80

ДРУКИ.

Книжки колекторські 100 штук	7.00
Метрики хрещеня	3
Метрики шлюбні	3
Метрики смерти	3
Помянник за померших	10
Листові папери. Листи з вінетою Т. Шевченка, М. Лисенка, Ів. Франка, Богдана Хмельницького, М. Драгоманова, за штуку	2
Книжка для опікунів хорих	1.00
Сьвідоцтва лїкарські для хорих членів Бр. і Товариств	3

ВКАЗІВКИ ДЛЯ ЗАМОВЛЯЮЧИХ КНИЖКИ.

Кождий замовляючий книжки повинен виписати виразно всї титули книжок, які йому подобались і обчислити загальну належитість за книжки. Єсли хто замовляє книжки на меншу суму, то належитість може присилати почтовими марками, а при більших замовленях належить посилати гроші через почтовий або експресовий мони-ордер. Адреса замовляючого мусить бути написана як найдокладнійше. Мешкаючі по малих місцевостях повинні при замовлюваню книжок посилати 10 центів на реджістер, бо трафляєсь часто, що хтось другий з краянів забере їм книжки з почти.

Замовлені книжки висилаємо відворотною почтою. Гроші належить присилати наперед, бо американська почта не принимає посилок за посліплатою. Для тих, що хотять занятись розпродажею книжок, даємо значний опуст.

Замовленя належить висилати на адресу:

„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.